झी : २०३

ख्यालः विशेषांक

गुंपुह्लिया लसताय् खःगुं मखुगुं खँ !

१. 'हुल्प व स्याल्प' पिं हरिवंश आचार्य व मदनकृष्ण श्रेष्ठया अन्तर्वार्ता 'जंगलनिसें शहरतक' न्यन ।

२. 'झीगु भाषाया थीथी पौ, थीथी अवस्था' खनाः 'जनकलाल सरया दुःख' जुल ।

३. छि 'ल्वाःकासा' सःसा 'शायरी' व 'पैरोडी' जक मखु 'गुह्य कविया गुंगू रसय् गुपु मुक्तक' सितिकं ब्वनाः 'हलू न्यानाः खेंय् फ्वसा' नं काये दइतिनि ।

४. 'नेपाल भाषाया अजू खंग्वः' ब्वनादिलकि थथे नं जुइतिनि' ... ...

—'झी' या धापू

मू : स्वतका



नेपाल भाषाया लय्पौ
ख्यालः ल्याः

दँ : २७ ☐ ल्यंल्याः : २०३
नेपाल संवत् ११०५, गुंला

सम्पादक
भूषणप्रसाद श्रेष्ठ

सहायक सम्पादक
रमेशकाजी स्थापित

प्रकाशक व व्यवस्थापक
पद्मरत्न तुलाधर

ज्याकुथि
४/४६३ ज्याःबह्राः–दलाछि

छ्पुचः शायरी

–पुस्कर माथेमा

१. ह्लाःयात त्वपुइगु लंयात
सुइकाःतय्‌सं ब्वंच धायेगु याः
जनतायात ध्वंलाइपि द्दहंतय्‌त
मनूतय्‌सं धंच धायेगु याः ॥

२. सर्गतय्‌ च्वंगु नगु मयः जितः
छाय्‌कि व जिगु ह्लातं न्ह्याये मदु
थौंकह्लय् बन ब्वाये मयः जितः
छाय्‌कि थ्व फसय् गनं न्याय मदु ॥

३. धः दयेकाःतःसां वा छक्वः बलकि
थनया सतक पुखू थें च्वने यः
बुह्लि जुइ धुंकूसां थः यःह्म जुलकि
नकतिनिया मुखू थें च्वने यः ॥

४. मतिनामि धोखा बियाः नुगलय् लाःगु चोट थें च्वं थ्व जीवन
चुनावय् गन्ति मदुगु इनभाय्‌लिड भोट थें च्वं थ्व जीवन
अथे थें च्वं, थथे थें च्वं, गय् थें गय् थें च्वं थ्व जीवन
ह्रासा–पसल्यां हे मकाःगु ब्वाथःगु नोट थें च्वं थ्व जीवन ॥

५. चुनाव बलकि छेंय् छेंय् वयाः
नेतातय्‌सं फु–मफु न्यं वये यः
नखः वलकि देगः बेगलय् वयाः
मय्‌जुपिंसं भाजुपि स्वः वये यः ॥

भाषा अनुसन्धान

नेपाल भाषाय् अजू-खँग्वः

– काजीलाल तमोट

नेपाल भाषाय् पलख यानागु मालेज्यां लुयावःगु छुं अजू–खँग्वः क्वय् न्ह्यब्वयाच्वना । थुपिं खँग्वः अप्वःथें छगू मेगुलिसें अजूचायापुक्क स्वानाच्वंगु खनेदु । गथे—
१. ह्लाय्कं । मनूया ख्वालय् धस्वाना च्वनीगु 'ह्लाय्' खँग्वः व बन जंगलय् झाःपातय् धस्वाना च्वनीगु 'कं' खँग्वः स्वानाः 'ह्लाय्कं' खँग्वः दयाच्वंगु जुल । ह्लापा ह्लापा सुं छह्म मनूया ह्लासय् कँथं सुयाः छुजू छुजू जुइक स्यानाः तसकं सास्ति जुयाः थःगु ख्वाः थम्हं खनीगु छुकीसं स्वःबलय् वं ह्लाय् व कं छक्वलं खंगुलि अथे खने दइगुयात काचाक्क 'ह्लाय्कं' धयाछ्वःगु जुइमाः ।
२. तिमिला । 'थ्व नं तयाद्दिसँ' अर्थया 'ति', पुइयःगु 'मि' व म्येय् स्यानाः नयेगु 'ला'–थ्व स्वंगः खँग्वः पापाचिनाः दयाच्वंगु जुयाच्वन । गथे धाःसां छगू जमानाय् छगू जंगलय् छथ्वः मनूत मुनाः चाभ्वय् नयेत च्वंच्वन । छह्म ज्याथह्म मनू 'ला मी ति, ला मी ति' धकाः ह्लालाच्वन । तर खिउँसे च्वंगुलि मेपिसं व ज्याथम्हं धाःगु धाःसा ताः तर मिखां धाःसा मथू । उबलय् हे लाक्क च्वय् सर्गतं चन्द्रमा जहां थिनावःगु जः क्वज्वयावल अले तिनि व ज्याथम्हं धाःगु खँ सकसियां मिखां थुल । अले सकलें 'ला मी ति, ला मी ति' धकाः ह्लाल । उसांनिसें चन्द्रमायात हे 'लामीति' धाइगु जुयावन । लिपा पाचिनाच्वंपि म्हह्ल मध्ये निह्मस्यां पाः हिलाब्यूबलय् 'ति' जवय् व 'ला' खवय् लाःवनाः 'ला मी ति' या 'तिमिला' जूवंगु जुयाच्वन । दथुइच्वंगु आखः 'मी' दीर्घयां ह्रस्व 'मि' गथे जूवन धइगु न्ह्यसः सुनानं तयेफु । थुकिया लिसः छु धाःसां जवंखवं च्वंपिसं पाः हिउबलय् 'मी' आखलं नं काचाक्क थःगु ह्रकार जवं खवय् हिउगु जुयाच्वन ।

३. लुमन व ल्वःमन । थ्व निगः खँग्वःया ज्याना–ज्या लुयावःगु खँ झंहे न्ह्याइपुसे च्वं । व गथे धाःसां ह्लापा–ह्लापा सत्य युगय् लुँ धयागु ह्लासुगु धातु तसकं क्यातु; मनाः तकं नयेज्यू । जिचाभाजुपिन्त लुँ मनाः नकीगु चलन गुलिखे लिपातक नं दुगु खः । हः, आः थ्वहे चलनकथं छकः छह्म यःमयः ल्याःचाः तयाः व्यवहार थाइह्म मभिह्म मनुखं थः न्ह्यथुह्म कलाःयात 'ल्वं मँ न' धयाथकीगु व थः यःह्म लिथुह्म कलाःयात धाःसा 'लुँ मँ न' धकाः ह्लिथं पिहां वने न्ह्यः धयाथकीगु जुयाच्वन । अले छेँय् दुहां वयेसाथं हानं निम्हं कलाःपिके पालंपाः– "जि ह्लाचः छन्त छु धयाथकागु ?" धकाः न्यनीगु जुयाच्वन । न्ह्यथुह्म कलातं ख्वाः खिउँकाः "ल्वं मँ न" धकाः लिसः बीगु अले लिथुह्म कलातं लय्लय् तायाः ह्लिलाख्वालं "लुँ मँ न" धकाः लिसः बीगु । लिपा व मनूया साप नुगः मदयावन । उकिं वं छकः धयागु खँ हानं कलाःपिके न्यनीगु जुयावल । न्ह्यथुम्हं न्ह्यागु न्यंसां ह्लापां ल्वं मँ न अले लिपा मस्यु 'मेगु छु धाः छु धाः' धकाः दिक्क चायाः लिसः बीगु । कतिलाःह्म चिधीह्म कलातं धाःसा न्ह्याबलें न्यासिन्यासि चायाः 'लुँ मँ न' 'धायेधुंकाः धुकूया ताःचा बांलाक तया ति धयादीगु, बजां साक्क तयाति धयादीगु' धकाः वं धाक्व फुक खँ पारापारां धयाछ्वइगु । उबलय्‌निसें थ्व 'लुँ मँ न' व 'ल्वं मँ न' निगः पाचिना खँग्वः ज्यलावंगु खः । आः उकिया यौं-कह्लय्या रुप 'लुमन' व 'ल्वःमन' जुयाच्वन ।

नेपाल भाषाय् थुज्वःगु अजू–खँग्वः माला स्वतधाःसा यक्व हे लुयावइगु जि खनाच्वना । □

भविष्यवाणी

थथे नं जुइतिनि

–परतु

छगू ई थुज्वःगु नं वइतिनि कि मनूत सीधुंकाः स्वर्ग वा नर्क वनेत सीन्ह्यः भिसा-पासपोर्ट कायेत इव.छुना च्वने मालीतिनि ।

\+ + +

मनूया आयु चीहाकः जुजुं अप्वलं अप्वः दछिजक म्वाइगु जुइतिनि । उकिं व दछिया दुने मनुखं आः न्येदँ खुइदँया दुने याइगु फुक्कं ज्याखँ याये फयेके मालीतिनि ।

\+ + +

मनुखं छन्हु थुज्वःगु वैज्ञानिक ह्लाय्कं नं दयेका हइतिनि गुगु ह्लाय्कनय् मनुखं थम्हं मतिइ तःगु खँ खंके फइतिनि ।

\+ + +

मनू छकः थपाय्सकं तःधिकः नं जुइतिनि कि उबलय् मनूया छ्यनय् हानाः विमान दुर्घटना जुइगु खँ ह्लिंह्लिया सामान्य खँ थें जुया वनीतिनि ।

\+ + +

जीव विज्ञानय् छकः थुज्वःगु परिवर्तन नं वइतिनि कि मस्तसें मां-अबु बुइकीतिनि ।

\+ + +

थ्व संसारय् छकः जनसंख्या तसकं अप्वयाः थुलि तःधंगु समस्या पिहां वइतिनि कि फुक्क मनूतसें छगू निश्चित दँया निश्चित तिथिइ अनिवार्य रूपं आत्महत्या याये मालीतिनि ।

\+ + +

नेपाःया आःया लँय् ट्राफिक जामया समस्या इलय् ज्यंके मफुत धाःसा लिपा वनाः थ्व समस्या थुलि तःधना वनीतिनि कि रत्नपार्कं यलतक मोटरय् च्वनाः वनधाःसा दछि नं थ्यंके मफइगु जुइतिनि ।

\+ + +

टेलिभिजनया विकास छन्हु थुलितक नं जुइतिनि कि उकी स्वर्गया द्यःपिं स्वर्गया परितलिसें डिस्को डान्स यानाच्वंगु दृश्य तकं स्वये खनीतिनि ।

\+ + +

इन्जिनीयरिंगया विकास थुलि जुइतिनि कि फोल्दिंग कुसा थें फोल्दिंग छें नं दयेका हइतिनि ।

\+ + +

आः वइगु छगू जमानाय् कवि लेखकतय् भाः थुलि अप्वइतिनि कि इमिसं छपु म्ये चिनाः छगू लाख, छपु बाखं च्वयाः न्यागू लाख, छगू उपन्यास च्वयाः छगू करोड व छगू महाकाव्य च्वयाः न्यागू करोड दां तक फिस काइतिनि । उबलय् नुगः मुयाः डाक्टरत वेँय् जुइतिनि, इन्जिनीयरत पागत जुइतिनि, वकीलतय् ह्नू वइतिनि, मन्त्रीतय् तं वइतिनि ।

\+ + +

ह्रिंति लः मवयाः थुलि हाहाकार जुइतिनि कि मनूतसें लःया पल्सा अय्लाः घुतुघुतु त्वने मालीतिनि । उबलय् "अय्लाः मत्वना, सवाः हे मस्यू" धकाः फुइँ यानाच्वंपिनिगु न्हाय् वनीतिनि ।



खुह्म कवि । खुगू रस । खुपु मुक्तक

ग्वसाः – पलेस्वां तुलाधर

१. श्रृङ्गार रस

–छ्य्वज्र वज्राचार्य

छ बांलाः, आहा गुलि बांलाः !
छ थें बांःलाह्म जि छहे जक खना ।
छंगु चिम्सँ प्वाः प्वालं जि
गुलाब स्वां व्हैच्वंगु खना ।
जिगु निंति छ आहा !
गुलि बांलाःगु रत्नपार्क ? □

२. हास्य रस

–दुर्गछिकाजी तुलाधर

न्ह्यु म्ह्यु प्रिय छ हुरर न्ह्यु
दोबर तेब्बर चौब्बर न्ह्यु !
अःकथं न्ह्यु न्ह्यःकथं न्ह्यु
च्वंम्नं न्ह्यु ग्वं नं न्ह्यु
लिमलाः फमलाः ह्लि जक न्ह्यु
लबः ह्वाररर ह्वाररर वयेक न्ह्यु ! □

३. करुण रस

–बुद्धकुमार साय्मि

अहो गुज्वःगु ह्मगस थ्व
छंगु चिता छ्वैच्वन स्व
लाख छ्यं तछ्यानां नं
छ्वःमि स्याये मफैच्वन स्व
आः जि छु याये । आः जि छु याये ।
जिगु नुगः तज्यात स्व, तज्यात स्व । □

४. वीर रस

–दुर्गा 'ह्याउं'

तांन्वः मयः जितः, जि सूर्यः तछ्याना बी
खिउँ मयः जितः, जि खिमिला धू याना बी ।
मयः मयःगु दक्व फुक्क जि झ्यारझिर खुना बी
नरक थुना बी, जि अझ फरक नं थुना बी
शत्रु न्हंकाःलि झ्याँय् झ्याँय् बाजं थाना बी जि
हहह ध्वाँय् थें थनाबी पराक्रम ह्लि जि । □

५. रौद्र रस

–बांलाः मधिकर्मि

पक्षपातीत, छिमित खवरदार !
वा कि ति ति तिं न्ह्ययाः
मिखा ह्याउँक कनाः
ह्लाः म्हू चिनाः
छिमिगु सलामयात प्यंका बी जि
छिमिगु नमस्तेयात लाकामं च्वाना बी जि ! □

६. भयानक रस

–गिरिजा ज्योतिष

हाय् मूर्खंत ! छिपि छाय् ह्लिला च्वनागु ?
युद्ध जुयाः छिपि फुक्कं सीन उह
ध्वां जुयाः छिपि फुक्क फुइन
गिद्धतसें छिमिगु ला चच्चःफुनाः नइन ।
थरथर खानाः गन बिसिवने दइ
बम मुयाः छिपि कुचा कुचा जुइन हाय ! □

७. वीभत्स रस

– मल्ल छु सुन्दर

ह्लाय् स्वपु, मिखा तिस्यु. थ्वैंक या छि छि या !
नव:गु थ्व देशय्, नव:गु थ्व शहरय्
थ्वगीगु लाश सिबय् छु मदु ग्रा:
स्व:स्व:थाय् सा:गा:, खिगा: व: हिगा:
छे छे छे छे स्व:स्व:थाय् सीह्ला मचा व वाच्या
वाच्यागु ढाल
थ्वैंक थ्वैंक छे गुज्व:गु थ्व नरकया हाल !



८. अद्‌भूत रस

–जायेक वैद्य

सम्म मखु थ्व अचम्म ख:
सन्त्रास मखु थ्व त्रास ख:
नोट मखु थ्व मोह ख:
समय थ्व विस्मय, भटक थ्व चटक
चित्र थ्व नं विचित्र, शेष थ्व झं विशेष
ल: ला ल: फुक्कलं, राक्षस पिहांवैगु नं ल: ।



९. शान्त रस

–सुदन ६००

मखुगु याये लात, एकयात दुइनं भाग याये लात
लिच्व: विरक्त जुल, वैराग्य जुल
थुकिया समाधान तीर्थ स्थान व गृह स्थान जुल
अनित्य ख: थ्व संसार अयनं धैर्य कायेमा:
स्मृति, समानता फुकं नुगलय् तयेमा:
शान्ति शान्ति शान्तिचिया शरणय् वने नु !



ल्या: कासा

१) २ व ० थ्व निग: अङ्क नापं तलकि मनूत सी य: । छाय् ?

२) १४० यात ३ ल्याखं गुबलें हे गुनय् याना दीमते छित: त:धंगु खतरा जुइ । छाय् धा:सा ... ... ।

३) सकल नेपा:मितय्त दकलय् य:गु अङ्क छु छु ख: ? व अङ्क छसीकथं च्वया: उकिया कारण नं कना–दिसँ !

४) संसारय् दकलय् नांजा:गु अङ्क छु छु ख: अले उपि छाय् नांजा:गु ?

५) छु छु अङ्क जाना: थ्व संसारयात न्ह्याकात:गु दु ? उकिया प्रमाण नापं बियादिसँ ।

६) गुलि अङ्कयात गुलि अङ्कं गुनय् यातकि उकिया पाय्‌छि लिस: बालाजुइ वना: खंक: वनेफइ ?

(थ्व फुकया पाय्‌छिगु लिस: बियादीफुसा छि स्यात मखुसा स्वक: त्यांग्रा पुला: थुकिया लिस: छिउने मात्त माला: लुइकादिसँ ।)

न्ह्यब्व:ह्म – डा० रा०रा०

गुंपुह्लिया लसताय् :

ख:गुं मखुगुं (गुता) ख्वँ

१. मथ्‌जु सुवर्णकेशरीं इहिपाः धुंकाः बाखं च्वया-मच्चूगुया कारण भाजु पुष्प चित्रकारं आलोचना याइ धकाः ग्यानाः खः ।

२. 'नेपाल भाषा पत्रिका' (ह्लिपौ) पिकायेगु क्षमता भाजु फत्तेबहादुर सिंह छम्हेसिके भाय्‌प्वः मेपिं सुयाकें मदु, उकिं भाजु सिंह मदयेधुंकाः उगु ह्लिपौ पिमदं ।

३. नेवाःत ह्लीकाः थःगु जीवन सुखय् हीके मफुगु, तर बिदेशीत ह्लिलकि धाःसा वाउँचा वलकि वल जुइ-गुलि ख्यालःमि भाजु रामशेखरं थौंकन्ह्य् ख्यालकय् ध्यान मबिसे पसलय् ज्यान बियाच्वंगु खः ।

४. मनू बुइबलय् नं सीबलय् नं याकः जुइगु शाश्वत सत्ययात सीकाः साहित्यकार भाजु गिरिजाप्रसाद जोशीं 'गिरिजा थें याकःचा म्वायेगु ग्राँट यायेमाः' धकाः धयादीगु खः ।

५. संरक्षक, सह–संरक्षक, आजीवन ग्राहक व वार्षिक ग्राहक दयेकाः ध्यबा मुमुं लिमलाःगुलिं 'सितु' पत्रिका थौंकन्ह्य् नं इलय् इलय् पिदनेमफुगु खः ।

६. नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठानं नेवाःतय्‌त पितिनेगु षडयन्त्र ताःलाकाहःगुलिं 'वारिं मथ्यं पारिं मथ्यं बुसिइ दथुइ लात' जुइमाली धकाः नाटककार भाजु विजय मल्लं थौंकन्ह्य् नेपाल भाषां नं नाटक च्वयेगु व मंचन याकेगु नं यानादीगु खः ।

७. कवि भाजु वैकुण्ठप्रसाद लाकौलं थम्हं थापना यानादीगु'लाकौल सिरपाः' व 'चैन लाकौल सिरपाः' यात संस्थागत यानामदीगुया कारण उगु सिरपाः सदां वीम्वाःकथंयागु जूगुलिं खः ।

८. 'नेपाःया राष्ट्रिय विभूति कलाकार अरनिको व श्वेत चैत्य' कविता सफूया शैलीयात सफूया शीर्षकया आधारय् भाजु सत्यमोहन जोशीं 'आधुनिक लोक शैली' धकाः घोषणा यानादीगु खः ।

९. नेपाल भाषा मंकाः खलकं 'मंकाः दबूछें' दयेकेया निंतिं थम्हं मुनातःगु सम्पति फुकं साहुमहाजनपिं दुजः दुगु 'नेपाल संस्कृति संरक्षण समिति' यात लःह्लायेधुंकूगु दुसां मंकाः दबूछेँया जग तकं स्वने फुगु मदुनि । उगु समितिइ दुथ्याःपिं साहुजुपिंनि छेँया सिबद् मंकाः दबूछेँया नक्सा बाँमलाक दयेकेत च्वांजूगुलिं जग स्वने थुलि लिबाःगु खः ।

फय्‌गं : श्रेष्ठ प्रभू

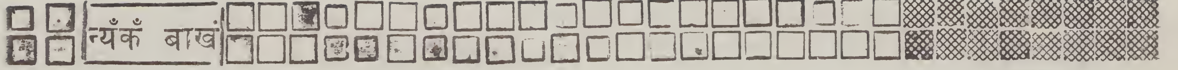
पैरोडि :

घ:यात सिन्हाय्‌स्वां

घःयात नास्ति न्हां, मय्‌जुयात कस्ति न्हां
भाजुयात लखंलख दां ।
हाँ रे सिरिमाइ तता
खुँया लँपु भंसाः ल्यूने न्हां ।
देय्‌यात भज्यंकी, मय्‌जुयात प्वःचिकी
भाजुयात त्वंकी गजि न्हां ॥

ल्याय्‌म्ह दाजुं घरिग्वः हइ, ल्यासे ततां लुँपाय् हइ
लमितता हेराप्वः ज्वना वइ ।
हाँ रे सिरिमाइ तता
खुँया लँपु भंसाः ल्यूने न्हां ।
देय्‌यात भज्यंकी, मय्‌जुयात प्वःचिकी
भाजुयात त्वंकी गजि न्हां ॥

दाँ छप्वः कासेंनिसें, बैंककय् वँसांनिसें
मोहनिनं काल जितः न्हां ।
हाँ रे सिरिमाइ तता
खुँया लँपु भंसाः ल्यूने न्हां ।
देय्‌यात भज्यंकी मय्‌जुयात प्वःचिकी
भाजुयात त्वंकी गजि न्हां ।



जनकलाल सरया दुःख

क्री नेपाल भाषां दकलय् ह्लापां पीएच. डी. याना: डाक्टर जुयादीह्म भाजु जनकलालं थ:गु छेँया लुखाय् "डाक्टर जनकलाल वैद्य" धका: नां च्वया: तयादीगु जुयाच्वन । थ्व न्यनेसाथं व खनेसाथं वय्क:या ज:ला-ख:ला, त्वा:बा:, थ:थिति सकलें वया. वय्क:याथाय् हूल-मूल या:वइगु जुल ।गुलि प्वा: स्या:पि, गुलि म्व: स्या:पि, गुलि ज्वर व:पि, गुलि दुज्वर व:पि, गुलि टी० बी० जूपि गुलि क्यान्सर जूपि, गुलि सू व:पि, गुलि हू व:पि ।

छन्हु स्वहानें कुतुं वया: ह्ला:तुति संके मज्यूह्म ज:लाख:लाया मचा छम्हेसित एक्सरे याना: प्लास्टर याये-मा: धका: वय्कलं साहुति बियादिल । थ्वयां छुं ह्लि लिपा न्ह्यासि वया: सास्ति नयाच्वंह्म मचा छह्म ह्या: थ:-थिति छु याये धका: सल्हा का:वल । वय्कलं ह्लासय् हाख: पाका बिलकि जी धका: धया छ्वयादिल । वय्कलं धा:थें याना: व निह्म मस्तय्त जियाव:गु खँ त्वा:बा: सकलें व थ:थितिपिसं नं सिल । थुकि याना: वय्क:याथाय् क्यं-वइपि न्हिंन्हि ग्वा: ग्वा: वइगु जुल ।

थथे ह्लिंह्लि वइपिन्त "जि ल्वय् स्वइह्म डाक्टर मखु, छिकपिं थन वयां छु याये" धका: वय्कलं गुलि धाल, गुलि हाल अहं सुं पत्या: जूगु मखु । "डाक्टर जुया: नं ल्वय् स्वये मसइला । उखुन्हु ह्ला:तुति त्व:धूह्म व ह्लासि व:म्हेसित जीका ब्यूगु जिम्सं मस्यूला ! जिमित झंग: लाये मा:ला" धका: गुलि तं चाया वन । हानं गुलि गुलि "जिपिं गरीब जुया: हेपय् या:गु का" धाइपिं । गुलि "जिमिसं नं धाक्व माक्व फिस बि हे बी नि" धाइ-पिं । न्ह्याक्व खँ ह्ला:सां थूगु मखु। अज गुलि गुलिसिनं ला "डाक्टर जुया: बरय् जूगु का व" तक नं धाल । धा: धा: थें मज्यू । "डाक्टर व वैद्य निता निता जुलं नं जिमिगु ल्वय् छक: स्वयाब्यूगु मखु" धका: मनूतसें झी जनकलाल सरया ख्वा: हे स्व:गु मखुत । आखिरय् हायल कायल जुया: वय्कलं थ:गु लुखा-खलुइ खानात:गु नांग्वरलय् थ:गु नांया न्ह्य:नेच्वंगु डाक्टर व ल्यूनेच्वंगु वैद्य नं नितां तमं झ्वाँय् झ्वाँय् हुयाछ्वत । मस्यु, वय्कलं पीएच० डी० या डाक्टर उपाधि व थरया वैद्य उपाधि नितां आ: गन गन तया तयादिल थें ! उलिचिया बाखं थुलि । आ: वय्क: झीगु न्ह्य:ने जनकलाल सर जक खने दयाच्वंगु दु ।

ह्लब्व:ह्म : करूणा Tax वैद्य

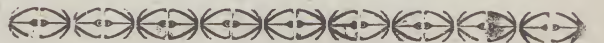




थुज्व:थुज्व:गु हे न्यँकँ बाखं मुना: याकनं हे ध्वाखाया लुखां पिदनेत्यंगु दु–

"गजब गजबगु दुःख"

सफूया मू दांछि । मोपिन्त लब: द्व:छि ।
च्वमियात ज्याला चुन्नांया खिति ।



का न्हैं

राशि फल दासि वल

–दण्डित् तिसानन्द, यःम्ह. हे.

१. कन्या – थ्व राशिया मनूत संन्या थें पतिचिनी। थुमित कुंन्या व भुंन्या धालकि ज्यान थें यइ। मेपिन्त थुमिसं धंन्या भाय्प्वः छुं नकीमखु। थुपिं जांन्याय नम्वर एक जुइ। थुमि ह्लातय् न्ह्यागु लाःसां धायेमं कतःयागु जूवनीगु- सञ्चर लानाच्वनीगुलि थुमि ह्निचा न्ह्याबलें पञ्चर जुइ। उकि थ्व राशिया मनूतयुत सह्ला दु – न्ह्यागु खंसां, न्ह्याह्म खंसां थ गु वा थःह्म यायेगु खःसा ह्रि वयेक वांन्या।
(थ्व राशिइ नांजाःह्म कवि व उपन्यासकार भाजु बुर्जाप्रसाद नं लाः।)

२. सिंह – थ्व राशिया मनूत इज्जतय् हाकलं इयूसां छिं छिं थे स्वाना ग्वाय् फिंफि तयाः जुइगुली खप्पीस जुइ। छुं गथें ग्वाय् मदुह्म जूसा सं तिं तिं स्वाइ। थुपिं न्हाय्पं व न्हकुसं तिं तिं स्वाक भाषण बीगुली नं च्याम्पियन जुइ। विदेशो स्याम्पीयन बोटल का बोटल स्यानाः सिं सिं धायेका जुइगु चान्स दुसां डान्स मयासे ह्याउँख्वाः ब्वयाः हिं हिं याना जुइगु थ्व राशिया मनूतय् तःधंगु विशेषता खः। थ्व राशि दुगि मनूतयुत छिं हं, जिं हं, छाय् धाःसां सिंह राशि साप निं हं।
(नांजाःह्म समालोचक भाजु मार्मिकलालया राशि नं थ्व हे खः।)

३. कर्क/कर्कट – थथे याःसा काय् बुइ, थथे याःसा म्ह्याय् बुइ धकाः कर्क यानाः बुइकातःह्म काय् वा म्ह्याय्या राशि तर्क खःसा यय्यःगु हर्कत यानाः बर्कत मदुसां बुइकात.पिनि राशि कर्कट खः। स्वर्गया कल्पना यानाः नर्कय् स्वदुना च्वनेगु अले काय्–म्ह्याय्पिनि नां छता सां हर्क (हकमां/हकमाया) तयाः हर्ष यानाच्वनेगु कर्क राशिया मनूतय् स्ववाव जूसा चिक्चाधंगु खेंय् नं कटकट वा न्ह्याःः मारकाट तकं यायेमाः थें च्वंक हाला जुइगु कर्कट राशिया मनूतय् स्वभाव जुइ।
(भाषासेवी भाजु सत्वबहादुरया राशि कर्क खःसा नाटककार, उपन्यासकार, भाषाविद्या लिस्सें नांजाःह्म समालोचक भाजु चिसवाःनन्दया राशि कर्कट खः।)

४. वृष – थ्व राशिया मनूत साप ह्यो। मिजं-मनूया राशि थ्व जूसा वया स्वभाव ईख यायेगु जुइ। थ्व राशि मिसा मनूया जुल धाःसा तीखमा क्वखानाः जुइगु वया स्वभाव जुइ। वृष राशिया मिजंतसें ईखय् विष नयेत तकं लिफः स्वइमखु। वृष राशिया मिस्त धाःसा बांलाःसां तापाकं स्वयेबलय् सीक थें नं च्वनेफु। वृष राशिया मिसा जूसां मिजं जूसां राशिया नांकथं इमि स्वभावय् छता खेंय् समानता दइ। द्वं मिजास

वयाः ध्वं थें चलाक जुइगु उगु समानताया गुण खः ।
(भाषासेवी भाजु चपलबाजीया राशि वृष खःथें कवियत्री मय्जु धर्तिधराया राशि नं वृष हे खः ।)

५. कुम्भ – त्यः–मत्यः मधासें ई–ब्यः मदयेक घ्यः व स्यः जक नयाः च्यः नापं ज्यः जुइक थःथें बांलाक दुम्म च्वंक ल्ह्वंकाः गुम्म च्वंगु क्वथाय् च्वनेगु कुम्भ राशिया मनूतय् भाग्य खः । थ्व राशिया मनूतसें सुयातं छुं देन जुइगु ज्या मयाःसां ऐन दयेकींह्म मनू हे थः स्याःनाःह्म जुइगुलि न्ह्यागु ख्यलय् नं कुम्भ राशिया मनू जबर्जस्त स्तम्भ जुइ ।
(नांजाःह्म बाखंमि मय्जु लुँवर्णबेकरीया राशि कुम्भ खः ।)

६. वृश्चिक – नेवाःतय् दथुइ थ्व राशिया मनूत लुइकेगु धयागु न्यकू दुह्म झंगः लुइके थें हे थाकु । ढलय्–स्वलय् घ्यलय् सकि ल्वाकमछ्याईपि बंजाःत दइ थें जक थ्व राशिया मनूत लुइ । कायेबलय् माक्वया सिबय् दुर्गंछि कयाः बीवलय् धाःसा माःगुली चकंछि जक बीगु कवय् स्वभाव सदां जवय्–खवय् तयाः थःथवय् क्वातुगु स्वापू तयाः कापू कायेत सनेगु थ्व राशिया मनूतय् वंशानुगत स्वभाव जुइ । वृश्चिक राशिया मनू बिस्जक (बिसि जक) जुइ मालिगुंलि इमिसं जीवन–या सवाः नं बछ्जक (बछि जक) कायेखनी।
(थ्व राशिइ नांमिह्म कवि छातिवज्र नं लाः ।)

७. तुला – थ्व राशिया मनूतय्त सुनानं कुला जक मब्यूसा छुं ज्याय् थःगु ई खुला बितकि गुला बित धयागु तकं सीमखु । 'ह्लाःतुति लैं चू थें चुला जुइ फ़ुला' धकाः मेपिंके न्यनाः थः धाःसा मतापय् प्याखं हुला जुइगु थुमि स्वभाव जुइ । भाखा पुला वनाः सुला सुला जुइमाःसां पासापिनि न्ह्यने 'सुयागु दांछि दां नया तयागु दुला ?' धकाः धक्कु त्वःताः छ्यं क्वछुकाः कन्कु ल्ह्वनाः बुला त्वनाजुइगु तुला राशिया विशेषता खः ।
(नांजाःह्म कवि भाजु हन्दर जेरिकःमिया राशि नं थ्व हे खः ।)

८. मेष – चेस ह्यिते मसःगुया कारणं छुं हे केस मदयेक ठेस नयाः मेगु हे देश माःजुइमाःगु दुर्भाग्य थ्व राशिया मनूतसें भोगय् मायेमाली । थ्व राशिया मनू शेष हे त्यं मदयेक न्ह्याक्व हे बेस जूसां ह्याकीमया न्ह्यःने न्ह्यागु 'येस' धकाः थःत पेश याइह्म नं जुइफु । भाग्यया पासा पल्टय् जूसा पासा सासा सकसितं त्वःताः विदेश वनेगु मौका धाःसा थ्व राशिया मनूतय्त मदइहे मखु । थ्व राशिया मनूतय् भाषा जक मखु भेष नं थःगु हे पहःयागु जुइ । थ्व राशिया मनूतय् चरित्रयात कयाः फेस टु फेस सुना–नं छुं धायेमफुसां थय् ... ... थय् ...... धकाः गेस यायेगुली गुलसं नं लेस जुइ–मखु ।
(थ्व मेष राशिइ नांजाःम्ह कवि भाजु बुर्कालाल नं लाः ।)

९. धनु – धनु राशिया न्ह्याम्हं मनू लोकप्रिय लेखक वा नोटप्रिय शिक्षक जुइ । थ्व राशिया मनूतय् नुगः वँचु थें ख्वाः नं ह्याकु सा, मचा बःधी थें थः तःधी जूसा व लेखक जक मखु शिक्षक नं मजुसें मगाः । बाँशि हे अज्याःगु जूगुलि थुमिसं 'छन्हु' यात 'छनु' अले 'मनू' यात 'मनु' च्वःसां भाषाया शिक्षक कथं नां जाइ । 'भानु' व 'मानु' वा 'बिनु' व 'मिनु' न्ह्याम्हेसिया बारे लेख

न्ह्व:सां थज्या:पिंत ह्नेबह्म्ह लेखक धका: सकसियां ह्नी ।

(नां जा:म्ह बाखंमि अले उपन्यासकार भाजु धतुराकृष्णया राशि नं धनु ख: ।)

१०. मकर – ककर त्वनेगु ऐक्टिङ्ग याना: चोकर धाक्व परसात इना: थ:गु लकर जायेक खनखन मैंचा स्वथना: जोकर धायेका: मन्ह्य मन्ह्य दुहांवना: क्यासेटय् नं चक्कर नया: न्ह्याक्व थक्कर नयेमा:सां टक्कर नया: 'जि चखुंचा पह्लमान' धका: फसय् बक्सर नका: न्ह्याइपुक्क ब्वयाजुइगु लुँचखुंया स्वभाव मकर राशिया मनूतय्के दइ । मकलय् मि दयेमा: थें दकलय् अकल दुह्य पासा थ्वयाजुइगु मकर राशिया मनूया जन्मजात स्वभाव जुइ ।

(नांजा:ह्म कलाकार भाजु मगनकृष्णया राशि थ्वहे ख: ।)

११. मीन – गुबलें 'जिगु इज्जतय् ह्याख: कीन,' गुबलें 'जित: स्वत्ताक चीन,' गुबलें 'नकतिनि बूह्म मचां खुसि छीन' सा गुबलें 'आ: जिगु अवस्था जीन' धका: सुयां मय-येक हालाजुइगु स्वभाव थ्व राशिया मनूतय्के दइ । सुनां सुनां सर्ग:या लुखा तीन वा सुनां सुनां सुपाँय्यात थीन धयागु खँय् जक च्यूता: त: जुजुं निभा: बीन अझ थ: म्वा:मदुगु ह्याहां हे सीन धयागु तकं मचायेक कंपिन्त कुचायेक: जुइगु स्वभाव थ्व राशियापिं मनूतय्के दइगुलिं थुमि पासा साप ह्यो जुइ ।

(कवि भाजु लगतदासया राशि नं थ्वहे ख:)

१२) मिथुन– थ्व राशिया मनूतसें दु:ख–कष्ट याना: वाउँचा नियु न, छियु न, यक्व थु न, थुपि गुलसं ल्ह्वनी मखु । कर्म व कर्तु चूला:पिं जूगुलिं थुमिसं खाया खम्पा वांमन्यासे 'मेय्या मनाला चि थुँ न' धका: सन्तोषं च्वंच्वनी । गुबलें सुनानं पितुनसा गुबलें व्वांव्वां जुजुं हिकुन जुइ थुमि । थ: थहांवयेत अ्रपिजमया टिकडम मया:सा सदां सदां लिकुन धका: मिथुन राशिया मनूतसें सीकेमा: ।

(थ्व राशिइ नांजा:ह्म अन्वेषक भाजु जासिनाथ नं ला: ।)

□



झीगु भाषाया थीथी पौ, थीथी अवस्था

— डा० शलोकवद्धानन्द

१. नेपाल भाषा पत्रिका (न्हिपौ) लय्-भजंथलि

नीप्यदँया ल्या्य्म्ह बँसय्
गंगु ल्वचं क:म्ह जित: ।
पलेस्वां थुज्या:म्ह वैद्यं
त्वंकल वास: ।।

म्हम्हि धिसिमिसि धाय्का:
स्वदँ–प्यदँ लोकं ह्वाका: ।
न्ह्याइपुक दिन हँहं
नीच्यादँ वयन ।।

फत्ते बुबा स्वर्ग जुया: ।
निदँ-स्वदँ बखि तया:
दशा मभि, कसा नया
पित महल ।।

जिमि दाजु निभा; लिसें
न्हिथं पिलुयेगु इच्छा ।
गुहालि या जिचादाजु
बिन्ति दु तता ।।

२. राजमति (वा:पौ) थनंनिसें लय् : राजमति

राजमति छगू ति माया ब्यूसा पिरति
पत्या: याना: लोकं ह्वा:गु म्ये
ह्याउँसिगु पसि सिना:, मछा:मछा: पिहांवया
मनोरथ पुरा मजूनि ।

३. इनाप (वा:पौ)

जिमि गाहा: गारक दु, भितुनिपि म वव दु
अथे नं जि मनय् व्यथा दु
माम भासय् थ:त पा:म्ह पिनें सदां न्हिला खा:म्ह
कृष्णया करूण—कथा दु ।

४. मिला (प्रस्तावित बा:छिपौ)

धिक्कार जनम, प्यांवय् मफुगु करम
बखतय् जनता दथुइ
सिडिओया फाइलं ल्हाना: कन्हय्यागु खापां काना:
भासामुना आताहां लँपुइ ।

५. धर्मोदय [लय्पौ]

हिन्दू राज्यय् ववति थुंगु, भ्यग: फय्त जक ब्वँगु
बुद्ध धर्म थकाय्गु मति
नेपा: गालं पिने च्वना:, तन धनं साथ ब्यूसा
सत्य धर्म इनेमानि जि ।

६. देग: [लय्पौ]

साहित्य–द्य: छम्ह स्वना:, सँस्कृतिया पलि चिना!
देग:या नमुना ब्वयेत
सा:मिजु द्य:पा:ला: ख:सां, सिंहजु पुजारी जूसां
अ:पु मजू देग: ता-छाय्त ।

७. झी [लय्पौ]

अपाय्च्वकं थाकु मखु, छि व जि व दय्ब गा:गु
पूवंकेत छगू खँग्व: झी
थौं ज्वीथे, कन्हय् ज्वीथें ज्वी मफुनि आ:तलें
पुन्ही जक हित्त्ु हिला बी ।

८. सितु [निलापौ]

ख्वःया त्वाथं अमृत ह्वे त्वनागु खः तर छु याय्
च्याद ँ भिदँ सिका हे बिल
प्रेम–पूर्ण पुष्प रूपी पीयूषया संजीवनी
यइपुक हानं वाउँल ।

९. सहलह [डाइजेष्ट]

गुलि राजनीति माःपि, गुलि पानबति यःपि
तर सकलें झी नेवाःपि
छगू परिवार दुने, कचवंया लिसे लिसे
मेल छता दय्के माल छि ।

१०. नेवाल [ऋतुपौ]

'हृदय'जु छम्ह ब्यलय्, ऋतु पति पिलुइगु
दनि मचाबलय्सिगु लुमंति
थनि तःम्ह धाई दुसां, बःचा धिकः बैंस जूसां
दच्छी छक्वः पिब्वये मफु जि ।

११. लबु [स्वलापौ]

सनिसारय सुन्दरगु सत्य धैगु सर्वहारा
जुलय् पानाः छेँबुँ मदुपि
अनेक दशा कसा नःपि,पचि ज्वीकाः न्ह्यलं चाःपि
छमाः हने लबु थुज्याःपि ।

१२. पौभाः, पताः, त्वाःदेवा [लिपिपौ]

थःगु धैगु थःगु ज्वी, त्याना तँगु कतः ज्वी
छ्यले माल खतं नःगुसां
नेपाःभाषा, नेपाः लिपि, समुन्द्रया भिगु सिपि
च्वयादिसँ मिलय् मजूसां ।

१३. मलः, मित्याः, थथु, नसंचा [लसतापौ]

जुकेमानि बजमलः मित्याः दंक हनं छकः
महल धाक्व पाःताः ज्वीकेत
सकलिगु नसंचा, ध्वया सातिखुनु ह्वी
न्हूपि गथुं नेपाः छाय्पेत ।

१४. आनन्दभूमि, धर्मकीर्ति [धलंपौ]

धर्म धैगु ध्वंलाय्गु सा पाप छुकियात धा
मांमाय् जक हाःपि भ्याय्चा थ्यः
छ्यनं चुयाः, चम्ये ध्यनाः, धलय् वुनाः कलय् कुँकाः
तक्मा काय्सा लय्ताय्कि स्वाःथ्यः ।

१५. न्हसला [दंपौ]

प्राणी जुक्व म्वायेत, म्वानाः सवाः कायेत
अन्नजल निता उथें माः
मनू जुयाः म्वायेत सुख शान्ति कायेत
भाषा लिस्सें धम्म भीत माः ।

१६. शान्ति विजय [दंपौ]

न्वमवाःसा लाता ज्वी, ह्नाला जूसा विन्वः धाइ
दयुया लँ लीगु हे भिन
लुकु न्हापा तुकु लिपा, स्वये गुज्र नये चुत्र
शान्तिया ख्व लँपु ज्या छिन ।

१७ क्याम्पस पौ

'कुला'मय् 'ज':'तय्जु'याय्व 'संझ्याः' चाय्काः
'नीलः' हाय्का
'म्हाय्कं' स्वयाः थाना हय्वं गं'
'तोलं' स्वस्वं 'मन्दः' च्वयाः,'मुकुन्दा'स'ग्वय्स्वां' छाया
'अन्तर क्याम्पस' 'सुथ'य् हाली दँ ।



जंगलंनिसें शहरतक

—प्रदीप चौबे

अले छह्म छह्म यायां जंगलया फुक्क जनावरत सखाप जुसेंलि बाध्य जुयाः हे शेरं अहिंसाय् विश्वास यायेमाल। थ्व चिन्तन अन्तर्गत वं फुर्सदया इलय् फुक्क गान्धीवादी साहित्यया सबाः काल। तर आखिर शेर छह्म मांसजीवि खः, बुद्धिजीवि मखु उकिं गान्धीवादं वयात तःन्हुतक प्रभावित यानातये मफुत। प्वाथय् च्याना-च्वंगु मिं वयात यथार्थवादी यानाबिल। अले शिकार मालेत व शहरसिथय्थ्यंक वन। शेर लानाच्वन धात्थें हे कर्मद्यः बहलाःह्म। सन्ध्याकाःईया खिउँ खिउँ धाःगु इलय् छेँय् लिहांवनेत वयाच्वंह्म छह्म मजदूर वयागु 'डिनर' या व्यवस्था यानाबिल। शान्तिपूर्ण सह-अस्तित्वय् विचारधारायात ताःलाकाबियाः शेरं मजदूरयात गृहस्थिया नर्कं मुक्त यानाबिल, अले अप्सरातय्गु स्वर्गय् थ्यंकाबिल। मनूया हि म्हुतुइ कोवं शेरयाके मनूया लक्षण खने दयावल। गान्धीवादी चिन्तन भुरुरं ब्वयावन। आः वयात जन–साधारणया चिन्तां सतय्यात।



सवाः थुसेंलि शेर ह्लिह्लि शहर वनेगु यात। व पूरा शहरी हे जुल। जनसंख्या याकनं याकनं पाःजुल। गुगु ज्या परिवार नियोजनया विशेषज्ञतय्सं यायेमफु, बहे ज्या छह्म जनावरं यानाच्वन। थुखें शेर लय्ताः, उखें सरकार लय्ताः। जनता न्ह्याब्लें थें दुःखि हे जुयाच्वन, उदास हे जुयाच्वन। बीमा कम्पनीया छु याये छु याये जुयाच्वन। तर बुलुहुं बुलुहुं मनूतय्सं सीका–हल कि थुलिमछि ला आंखिर गन जुयाच्वंगु खः। शेरया आकाङ्क्षाकां जूगु शहर भ्रमणया रहस्य उद्घाटन जुल। मनूत सावधान जुल। संध्याःकाःई जुइबं हे मनूत थःगु ला प्वःचिनाः थःथःगु स्वय् बनीगु जुयावल। शेर इमिगु लागि स्वर्गया लुखा चायेकाः प्रतीक्षा यानाच्वनी, तर अफशोच, मनुखं स्वर्गय् विश्वास ला याइ तर स्वाःस्वाकं हे अन च्वंवनेगु खँ धाःसा स्वीकार यायेमफु। मनूतय्गु थ्व व्वह्मंगु व्यवहारं यानाः शेरया पित्याक च्वंच्वने मालावल। हाकनं गान्धीवादी जुइमाल, अले अथे जूगुलिं झं झं गंसि जुयावना च्वन।



तर,छन्हु छगू चमत्कार जुल। शेरयात थःगु शिकारय् मनूया न्ह्यपु हे दकलय् साःगु जुयाच्वन। मानसिक तनाव, कुण्ठा, सन्त्रास, भय, पीडा आदि घराघुरू मसला इलाःगु मनूतय्गु न्ह्यपु धात्थें हे म्हुतु चकंगु जुयाच्वन। वहे न्ह्यपु ननं ननं मनूतय्केथें ज्याःगु सूझबूझ व परिपक्वता वयेधुंकूगु जुयाच्वन। अबलय्लावक, छन्हु चिन्तनया अवस्थाय् शेरयात लगभग वहे ज्वःगु दिव्यज्ञान प्राप्त जुल, गुगु ज्ञान गयाया बोधिवृक्षक्वय् भगवान बुद्धयात प्राप्त जूगु खः। यानी शेर उपिमय् हे 'बुध्दु' 'बुद्ध' जुयावल। ज्ञानया उपलब्धीया जोशय् शेर छकः तसकं गर्जय्–जुल। अले स्वंगू हर्सपावरया गतिइ ब्वाँय्वनाः थःगु गुफाय् थ्यंकःवन। दुने छह्म नरकंकाल थनातःगु जुयाच्वन। शेरं मनूया शरीरया छपातं छ्यंगू पिकाल, गुगु बं थम्हं ह्लापा ह्लापा सु छह्म शिकारयात हजम यायेधुंकाः स्वथनातःगु खः। मनूया छ्यंगू स्वस्वं ग्यानापुक्क ह्लिलाहल। गुफाया चिह्मन छाप नीरवतां ब ह्लिलायात आकाशवाणीया कार्यक्रमथें यानाबिल। व भयंकर गर्जनां शून्यता हे थररर खात। नरकंकाल वाराक्वारा सनाहल। अले ठीक बाघौलिपा जंगलया आवारा फसं खन कि शेरया बुफां दकलय् ह्लापां छह्म स्वाःह्म मनू पिहांबल। छम्ह थज्याःम्ह मनू गुम्हेस्या ख्वालय् जंगलया क्रूरता दु अले महानगरीय व्यंग्य दु!

धायेमाःगु खँ हे मखुत कि थ्वयां लिपा शेरं अभूतपूर्व प्रगति यात।



भाय्ह्यूम्हे : रकास्था

हलू न्याना: खँय् फवसा

(१) 'थ्व ल्वगियाके छु ल्वय् दु ?' नर्सं मानसिक ल्वय्या डाक्टरयाके न्यन ।

— "थ्वया निगू व्यक्तित्व दु । गबलें थ्व मिजं जुया: म्वाइ, गबलें मिसा जुया: म्वाइ ।"

— 'अय्सा आ: थ्वयात हाकनं छगूहे व्यक्तित्व-याम्ह मनू दयेकेत छु यायेगु ले ?'

— "थ्वया दुनेच्वंम्ह मिजंलिसे थ्वया दुनेच्वंम्ह मिसा ब्याहा: यानाबीगु ।"

(२) डाक्टरं लँय् वनाच्वंम्ह छम्ह बांला:म्ह ल्यासे-पाखे क्यना: थ: पासायात धाल- "वहे का जिमि प्रेमिका । त:दँ न्ह्यवंनिसें जि वयात प्रेम यानावयाच्वनागु दु ।"

— 'अय्सा छाय् ब्याहा: मयानागु ले ?"

— 'ब्याहा: या:सा जिगु बछि धँथें कमाइ ज्वाइँ जुइ का ।"

— 'व गय् ?"

— 'जिमि दकलय् त:मिह्म ल्वगि का व, त:दँ न्ह्यवंनिसें वं लगातार जित: वास: याकाच्वगु दु ।'

(३) छह्म मानसिक ल्वचं ग्रस्तह्म मिसां थ:त रेगनया कला: ख: धका: परिचय बियाजुल । भा:तह्म वयात डाक्टर क्यनेयंकल ।

मिसां डाक्टरयात धाल- "धा:थें धायेगु ख:सा जित: मखु, जिमि भा:तयात वासः यायेमा: । वं थ:त अमेरिकी राष्ट्रपति धका: परिचय मब्यूसे इन्स्योरेन्स कम्पनीया एजेन्ट धका: परिचय बियाजुल ।'

(४) — 'डाक्टर साहेब च्यान्हु झिन्हु दत जित: साप हे अजूचायापुक्क ग्यानावइगु ल्वचं थिल, गुकि याना: जिगु व्यापार हे 'स्यन'-ल्वगिं धाल ।

— 'गथे जुलकि ग्याना वइगु ले छित: ?" मनो-वैज्ञानिक डाक्टरं न्यन ।

— 'जि हूल खनकि ग्यानावइगु ।'

— 'अले छंगु ब्यापारलिसे छु स्वापू दतले हूलय ?'

— 'जि छम्ह बगलिमारा ख: ।'

(५) त:दँ तक नापमलानाच्वंपिं निह्म पासापिं छगू पार्टी भ्वजय् नापलात । छह्म डाक्टर, छह्म इन्जिनीयर । खँय् खँय् इन्जिनीयर पासां धाल- "थौं कह्न्य् जि अपाय्च्व: प्याहां पिहां हे मजुया । सुं छह्म म्हस्यूह्म मनू नापलातकि क्किक हे याइगु । छें छखा दनेत गुलि सिमेन्ट माली ? गुलि डण्डि माली ? गज्या:गु डिजा-इन यायेमाली ? आदि न्यना: कायल हे याइगु । छन्त अज्या:गु समस्या मव:ला ? '

— "व:गु ला ख: तर जि छगू फर्मूला छचला-बिसेंलि समस्या अथें हे ज्यनावन" डाक्टरं धाल ।

— 'व गथे ?'

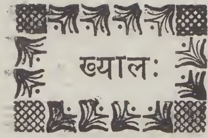
— "सुनानं वया: थ्व स्यात व स्यात धका: कं बलकि लँय् हे जि धयाबीगु- ज्यू जि जाँचय् याना स्वये, लं ल्वयादिसँ ।' डाक्टरं कन ।

(६) ल्वगि – 'थुखे छुं दि न्ह्यवंनिसें जित: छगू हे बस्तु निगू निगू खनीगु जुयावल डाक्टसाय्ब !'

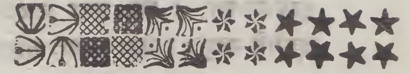
डाक्टर – 'छु छिकपिं प्यम्हेसितं हे थथे जूगु ला ?'

ख्यालि ह्लिलि भय्भय् व्यूगु
किपूया 'प्याकि' पौ पिदन ।

मू : नितकाजक



हुप्प व स्याप्प



–पद्मरत्न तुलाधर

ध्वंगु घः छगः ज्वनाः हुप्प तुकुतुकुं वइ । दथुइ ध्यंकाः थः ला व लुसियें जाःम्ह पासा लुमनाः झसंक वंकी । घः छखे दिकाः लिफः स्वइ उखे थुखे स्वइ, यानय्–थिनय् स्वइ, गःपः ततःहाकः यानाः स्वइ, तुति ल्ह्वना ल्ह्वनाः स्वइ । गनं मखनेव ख्वाः खिउंका छ्वइ, नुगः ववातुंका छ्वइ । अले हानं उखे–थुखे वनाः माःबनी । अथे नं थः पासा स्याप्प मखंसेंलि पासाया नां कयाः ग्वःकथं ज्यू तःकथं सःताछ्वइ।

गणेश– अय् दुर्गाऽऽऽऽऽ। अ य दु र गा (हानं न्ह्यःने स्वयाः सःतो–) य दुर्गा य अ दु र गा आ ! (हानं ख्वखना सलं–) य य य दुर्गा छ गन, छ गन, याकनं वा जि वने त्यल । याकनं वा धया, याकनं वा हुंहुंहुं (वयेमते धाःयें च्वनाः) मखु, वा वा वा वा । (अयनं थः पासा मवसेंलि दकलय् लिपा गापः हे पम्हइयें च्वंक फयांफछि तस्सलं सःतो–) अय् दु र गाऽऽऽऽऽऽ। (पासाम्ह स्याप्प ल्यूनेपाखें दुरं व्वांय्वइ ।)

दुर्गा– (व्वांय् ववंहे) वल वल वल वल वल वल वल वल वल वल(छचाः चाहुले धुंकाः पासाया न्ह्यःने तक्क दिनाः) पासा जि वल ।

गणेश– (तं भचा दिकाः) हऽ पासा गन वनाच्वनागु छ धासा ? गुलि सःते धुन, गुलि सःते धुन जिं छन्त । आः खं ल्हायेत नापं जि सासः मन्त (थचक्क पयतुना छ्वइ) ।

दुर्गा– पासा, तंचायेमते बिन्ति ! सःतूगु तायेवं हे जि यलंनिसें व्वांय् वयागु ।

गणेश– (अजूचायाः दनी) यलं निसें !

दुर्गा– अँ यलंनिसें । यलया मगलंनिसें येंया वंगः बुनाः थन थ्यंक वयागु ।

गणेश– जिके छकःहे मन्यंसे छ यलय् थ्यंक छु याःवनागु लय् ?

दुर्गा– ससः पासा छम्ह सिनाः सनां वनागु का । विचरा! (ख्वखमख हे धायाः) छुंहे म्वायेक अयें हे बन । (ख्वयेगु बिच्युं) आः जितः छाय् सःतागु छं धा । अँ धा ।

गणेश– जि नं वनेत्यल । छन्त छकःहे नापमलासे गय् वने धकाः जक पियाच्वनागु...

दुर्गा– (खँहे मथुइकुसें) वनेमते पासा वनेमते, वंपि सुंहे लिहांमवः थ्व जगतय् । जनिगर बिन्ति, वने छता धायेमते (पासाया ल्हाः कसिक्क ज्वनी)

गणेश– जि वनेहे त्यल पासा, जितः त्वःति । छन्त सःतु सःतुं, छन्त मामां जिगु म्ह छम्हं यागला प्यागला वने धुंकल । आः...आः वनेत्यल, लिबात जितः काःवल जुइ, जि वने त्यल ।

दुर्गा– बिन्ति पासा बिन्ति; वने छता मते। जितः त्वःताः वने छता धायेमते, बिन्ति बिन्ति ।

गणेश– मखु पासा, जि वनेहे त्यल । त्वःति पासा, जितः पनेमते । जि वनेगु ई जुल ।

दुर्गा– जिं छ्वये मखु छन्त, छ्वयेमखु। छ वनेगु ई मजूनि

गणेश– जि आःहे वने त्यल, म्हाःल । सय् बे त्वःति । बरू जि याकनं लिहांवये । त्वःतिः जितः त्वःति ! जि याकनं लिहांवये धया याकनं लिहां वये ।

दुर्गा- वइमखु, छ लिहां वइमखु । थ्व संसारय् वंपि सुं लिहांवःगु जि मस्यू । जिमि बाज्यां नं जितः वयेतिनि धकाः ह्ययेका वन । आः छं नं जितः ह्ययेकाच्वन । जि छन्त छ्वयेमखु छ्वयेमखु, छ्वयेहे मखु । (ल्हाः ज्वनाः सालातइ ।)

गणेश- बे धया त्वःति, जि वनेत्यल । वने त्यःपिन्त सुनांनं पनां पने फइमखु, बे त्वःति । (बलं ल्हाः त्वःतका कायेत सनी ।)

दुर्गा- (पासाया ल्हाः त्वःफीव ख्वख्वं) यः पासा जितः त्वःता वनेमते पासा । जितः त्वःताः गन वनेगु पासा हुँ हुँ हुँ यः पासा यः पासा ।

गणेश- (आः तिनि बल्ल खँ थुयाः।) अय् अय् अय् छला जि सी वने त्यंम्ह थें हे ख्वल बाऽ सा । म्वाःल ख्वयेमत्ये, सुम्क च्वँ, जि सीवने त्यनागु मखु । ख्वयेमते म्वाःल । छला जि सीबलय् ख्वइ थें हे ख्वल बाऽ सा ?

दुर्गा— अले छ गन वने त्यनागु सा ? हुँ हुँ हुँ...।

गणेश- ह्वाज्यः का छ, थ्यने म्वाःला न्हापालाकं गन गन वनेत्यनागु धकाः !

दुर्गा- अय्सा छ नं ग्वाज्यः का, कने म्वाःला न्हापा-लाक गन वनेत्यनागु धकाः !

गणेश- जि धाःथे धायेमाः !

दुर्गा- येँय् छं धाःथें धायेमा का !

गणेश- आःबलय् लाःनि गन वनेगु धकाः न्यँ । मखुसा वनेत्यल जि ।

दुर्गा- माःसा गम वनेगु धकाः कँ रे । मखुसा जि नं वनेत्यल ।

गणेश- छ छ छ गन वनेगु लय् च्वापुकाः ?

दुर्गा- जि जि जि यलय् सनां वने मानि । जिमि ससः पासा सिना वन धकाः नकतिनि कनागु मखुला जि छन्त ? हूं हुं विचरा छुं हे म्वयेक छिनावन हुं हुं...

गणेश- ह्वाउंमस्त थें प्याँय्क ख्वइगु हे मयः। याकनं न्यँ। जि गन वनेगु धकाः याकनं न्यँ धया। जि वनेत्यल का याकनं न्यँ !

दुर्गा- माःसा कं रे ।

गणेश- छं मन्यंकं जि कनीमखु ।

दुर्गा- छं मकंकं जि नं न्यनीमखु । कँ !

गणेश- न्यँ !

दुर्गा- हः, का धा, जि न्यनाच्वनागु दु ।

गणेश- अहो चलाक का छ । चंखपि चलाख जुइ यः धाःगु थ्वहे का । जि छन्त न्हाय्पनं न्यं धयागु मखु, म्हुतुं न्यँ धयागुका चंख ।

दुर्गा- अभ्र छं हे त्याकागु का मखुला ? आः अथे मखु, भौ मचाबलय् थें ब्वाँय्वनेगु अले सु लिपा लात वं कनेमाः का १...

गणेश- आसे आसे, छं अजं चंखखं ल्हात । सु लिपा लात न्यने माःका ।

दुर्गा- ज्यू ज्यू, का नु १ २...३ (निम्हं ब्वाँय्वनी ।) हुप्पयां पाइन्ट थकाकां लिपा लाइ, स्याप्प दुर्ं ब्वाँय्वनाःन्हापा लाइ ।) जि न्हापा लात ।

गणेश- (हिस्सः जुयाः) माःवय्चबरं जितः लिपा लाकु-सेंलि छ न्हापा मलाइ लाऽलय् । छ खराचा का छ ।

दुर्गा- आः इयल्लाःखँ ल्हाये दइमखु स्व जि न्हापा, छ लिपा लाःगु खः लाकि मखु ?

गणेश- खः बाबाऽ खः ।

दुर्गा- अय्सा कँ सा का, छ गन वनेत्यनागु ?

गणेश- छं हे न्हापालाक न्यनन रे रे । हाय् बुत रे रे । हिं हिं... (इत्तिइति न्हिली ।)

दुर्गा- बूसा बुतका म्वाःल, छकःला त्यायेहे धुंकल नि ! का याकनं धा, छ गन वनेत्यनागु ?

गणेश- (फुँइकेसाथ छाति दायाः) जि बैंकय् वने त्यनागु ।

दुर्गा- अहो ! बैंकय् ! गुलि दां काःवनेगु ? जि नं वये नु ।

गणेश- बैंकय् मखु ह्वाज्यः, बैंककय् ब्रैंककय् ।

दुर्गा- हऽ आम्थे थुइक धालय् ग्वाज्यः । बैंकक धइगु थौंकन्हय् ध्यबा दुथि वनीगुला खःनि, जि जक मस्यूला ?

गणेश– जि मं बैंककय् वनीम्ह जुलका सिलला छं ! का वन, बाइ बाइ, ताताऽ (धाधां बुलुहुँ वनी ।)

दुर्गा– क क क, बैंककय् छु याःवनेगु छु काःवनेगु छुं हे मधासे छ प्रथें अथें वने दइला गय् (लँ पंवनी ।)

गणेश– अहो ! (ब्वांय् लिहांवयाः घः ज्वनी ।) छं धयाः तिनि लुमन का । (घः ब्यकुं च्याच्यां) बैंककय् जि लःकाःवने त्यनागु । थ्व घलय् जायेक लः काःवनेगु बैंककय् वनाः ।

दुर्गा– धलय् लः छपु कायेत बैंककय् थ्यंक वनेमाःगु का छं मखुला ! अपाय्सकं तःधं जुइधुंगु का छ मखुला ? वँहे वनेगुला ...

गणेश– (तस्सलं) मवनी लाऽलय् । छेँय् च्वंम्हेस्या जा थुइत लः मदु, हितिइ ङ्वःछू वनेंत ई मदु, थ्व सरकारलिसे ल्वायेत ह्याउ मदु, अले लः कायेत बैंककय् मवंसा गन वनेगु लय् जि ?

दुर्गा– (ख्वमालि जुयाः) खः खः, छं धाःगु पाय्छि जू । वनेमाः हुँ, याकनं हुँ ।

गणेश– (घः ब्यकुं च्यानाः मिसा पहहं न्ह्याइ, बाये न्ह्याइ—) पासा, जि वन न्हांसा !

दुर्गा– (थिङ्ग गन च्वन अन हे दनाः) बाइ बाइ... (धकिं मत्यूतले ल्हा ब्वयेकाच्वनी ।)

—ने० सं० ११०२ तछला



झी-मदनकृष्ण—हरिवंश—झी-हरिवंश—मदनकृष्ण

('झी' व 'युगधारा' या निंति भाजुपि मदनकृष्ण श्रेष्ठ व हरिवंश आचार्य गुंपुह्लिया लसताय् बियादीगु अन्तरवार्ता थन न्ह्यब्वयाच्वना । वय्कःपिन्त थीथी न्ह्यसः बियाः थीथी लिसः कयागु खःसां गुलिं न्ह्यसःया निम्हस्यां लिसः उथें उथें च्वंवःगु दु । थुकियात वय्कःपिनि नाप्पं ज्या यायेगु ज्वलय् ब्वलंगु चिन्तनया समानताया लिच्वःकथं खंके फु । – सम्पादक)

झी— छिकपिं छाय् नेपालय् बुया दिवागु ?

मदनकृष्ण श्रेष्ठ— जितः बुइकूपिं मांबौपिं नं नेपालय् हे बूगुलिं ।

हरिवंश आचार्य— जिमि मांबौ नेपाःमि जूगुलिं ।

झी— मेगु देशय् बूगु जूसा आःतकय् छिकपिनिगु अवस्था गथे जुल जुइ ? गुबलसं बिचाः यानादिया ला?

हरिवंश— जिगु जक मखु मेगु देशय् बूगु जूसा छि– जि सकसिगु अवस्था नं बां हे लाइगु जुइ । न्यनीपिसं व स्वकुमिपिसं छाति तप्फाः थानाः लापा थाये दइगु जुइ । जि नं न्यँमि (श्रोता) व स्वकुमिपिन्त लुधंक ह्लीके फइगु जुइ । जितः डी.एस.पी. कार्यालयय् मथ्यँसे अनया सोल्टी होटेलय् थ्यनीगु जुइ, अफिसं ग्रेड क्वकायेगु पौ मबिसे हनापौ (प्रशंसापत्र) ब्वछाइगु जुइ, अले देसं जितः जोकर भाःमप्युसे राष्ट्रया इमान्दारम्ह नोकर तायेकीगु जुइ ।

मदनकृष्ण— मेगु देसय् बूगु जूसा जिगु अवस्था जक मखु रूप नं शायद तसकं पाइगु जुइ । गथे – यूरोप पाखे बूगु जूसा सँ सोसी धायाः मिखा वँचु वँचु नयाः धिकः नं तःधिसे च्वनीगु । अफ्रिकापाखे बूगु जूसा सँ गुलिगुलिंबिक कुलिकुलि चिनाः ख्वाः मिमि धायेक हाकुयाः वा दुरु थें तुयीगु । अथे हे जापान वा चीनपाखे बूगु जूसा सँ ब्रुश थें छेँय्छेँय् च्वनाः बःचा बःचा धिकः जुइगु । थव खँ बिचाः बुइन्ह्यः हे बिचाः याये धुंकागु उकिं हे ला जि झीगु नेपालय् हे बुयागु ।

झी— छिकपिं निह्म जानाः सरकार चलय्यायेगु आँट याये फुला थें ?

मदनकृष्ण— मफयेमाःगु छु दु ? सराकार चलय्यायेगु ज्या साप थाकु धकाः तायेकादिया कि छु ?

हरिवंश— सरकार चलय्यायेगु ज्या कलाकारया मखु । कलाकारया ज्या ला नाटक क्यनेगु, सर्कस क्यनेगु, फिलिम क्यनेगु...खः । तर परिस्थिति यानाः चलय्मयासे जि हे मज्यू धकाः जवर्जस्ति यात धाःसा ह्लापां गुगु देसया सरकार चलय्याये माःगु खः, व देसया जनतात मूर्ख मजुसे बुद्धिमान लाकि, सोझा मजुसे ह्वारां लाकि, न्ह्यागु याःसां न्ह्यागु धाःसां सुंक न्वनाः स्वया जक च्वनीपिं सहनशील मजुसे धायेमं लिच्वः (प्रतिक्रिया) क्यनीपिं जकं खः कि थज्याःपिं थज्याःपिं जनता खःसा ला सरकार चलय्यायेगु आँट मदु । तर नेपाःयापिं जनतात दुगु देसया सरकार चलय्यायेमाःगु खःसा ला छगू जक मखु छक्वलं फिगू देसया सरकार चलय्-

यायेफु। छाय्धाःसां यज्याःगु देसया सरकार चलय्याये सिबेंला बरु साइकल चलय्याये थाकु। साइकल चलय्यायेबलय् ला थुखेर थोला उखेर थोला धकाः छवबःर्पति ह्याण्डिल-यात जवय्–खवय् ह्लीका च्वनेमाः, तर थनया सरकार चलय्यायेत ला ह्लिचाय् ह्लाः स्वयनाः मज्जां मिचय् पयतुनाच्वंसां ज्यू। थुखे उखे गुखे नं सोरय्याये म्वाः, सरकार हप्यंक वना-च्वनी। थज्याःगु सरकार ला जिमिसं जक मखु सो छग्वाराया मनू दयेकाः मेचय् पयतुकाब्यूसा वं नं मज्जां चलय्याइ।

झी— छिकपिनिगु सरकार दक्कि दकलय् ह्लापां छु यानाबी ?

हरिवंश— ह्लातिइ पावर वल धायेवं यथ्यःथे यानाजुइ मज्यू। थः पुर्खापिं वंगु लँपुं हे जिपिं न वनेमाः, बल कुलँय् लाइ। उकिं जिमिगु सरकार बःसां ग्राःथें हे 'गोरा ग्रोर काला' नीति नालाः जनताया पीरं स्या्प गंसि जुइ। सार्वजनिक, सरकारी, गुथिया जग्गा, ततःधंगु ठेक्कापट्टा, लाइसेन्स, प्लान, चान्स, बाइचान्स, थःथिति, खँगुलु – नगुलु – भजन मण्डली व मेमेपिन्त यनाः ब्यनाः लासाय् हे च्वफानाः सात दुर्गा चौध सात तिर्या एक्काइस पुस्तायात नये गाकाबी। इपिं नं ला नेपाःमि खः, थ्वहे देस-या जनता खः, जनताया ज्यूसा देसया जी, देस भिंसा झी भिनी।

मदनकृष्ण— दक्कलय् ह्लापां छिकपिं थें बाःपिं वेकूफ पत्र-कारतसें जिमिगु विरोधय् छुं बांमलाःगु समा-चार, लेख व कार्टुन–किर्टुन छापय् यानादिल धाःसा सिरपाः कथं पत्रिका–पित्रिका छापय् यानाः दुखसी म्वायेक जेलदुने हे दं दं च्वने दइगु बन्दोबस्त यानाबी।

झी— अथसा छिकपिं सरकारय् गुकथं थ्यंकादी ? चुनाव त्वानाः ग्रायेलाकि मेगु गुगुं कथं ?

मदनकृष्ण— जित्तीजितले चुनाव त्वानाः हे वने, जिहे नजिल धाःसा कुस्ति त्वानाःसां वने। छि जिमित साप कमजोर तायेका दियागुला मखुला ?

हरिवंश— चुनाव त्वानाः वनेगु धयागु लुखां दुहां वने थें खः ग्रले मेगु गुगुं कथं वनेगु धयागु झ्यालं दुहां वने थें। उकिं वनेगुसा चुनाव है त्वानाः वनेमाः, तर चुनाव त्वायेबलय् बुइथें च्वंसा ....यायेमाः।

झी— छिकपिन्त संभावित स्वंगूगु विश्वयुद्ध पनेगु जिम्मा लःह्लाःसा छु यानादी ?

हरिवंश— संभावित स्वंगूगु विश्वयुद्ध ग्रमेरिका व रूसया इच्छाया खँ खः। थ्व निगू राष्ट्र मिलय्जुतले स्वंगूगु विश्वयुद्ध जुइमखु। उकिं जितः व मदनजुयात संभाबित स्वंगूगु विश्वयुद्ध पनेगु जिम्मा बिल धाःसा जि नेपाःया नागरिकता त्वःताः ग्रमेरिकाया नागरिकता कयाः जि हे ग्रमेरिकाया राष्ट्रपति जुइमाः। मदनजु धाःसा नेपाःया नागरिकता त्वःताः सोभियत संघया नागरिकता कयाः ग्रनया है राष्ट्रपति जुइमाः। ग्रले संभावित ग्राःगु स्वंगूगु विश्वयुद्ध जिपिं म्वातले जुइमखु। बरु कारं जिम्मा याकनं बियादिसँ, सुयात धाःसा याकनं जुइ थें?

मदनकृष्ण— थःत माःगु मुक्कं ग्रधिकार मब्यूतले जिमिसं थज्याःगु जिम्मा गुब्सं कायेमखु। जिमिसं माः धयागु ग्रधिकारया लिस्सें संभाबित स्वंगूगु बिश्वयुद्धयात पनेगु जिम्मा ब्यूसा संयुक्त राज्य ग्रमेरिकाया राष्ट्रपतिया पद जि कयं च्यायेग्रले हरिवंशजुयात सोभियत संघया राष्ट्रपतिया पद कय्च्याके। ग्रले स्वंगूगु बिश्वयुद्ध गुकथं जुइ जि नं स्वयेनि!

झी— छिकपिनि थःकायम्ह्याब्पिन्त छु याये मास्तिवः?

मदनकृष्ण— छु याये छु याये, स्वैदिसँ रे, जितः ला साप है पीर जुयाच्वन। अंथलाओग्र इन्चलाधील यायेधाःसाँ थःगुहे हास्यव्यङ्ग्य कार्यक्रमयात सिक्व सेन्सर यानाः दुख बी धयागु पीर, प्रधानमन्त्री

याये धासां नं थःहे काय्-म्ह्याय्पिन्त व्यङ्ग्य यानाः हास्यव्यङ्ग्य दयेकेत थःब्रहे मछिनी धकाः ग्याः । डाक्टर याये धाःसां अस्पतालय् गावक ज्वावःत मदु, पत्रकार हे यायेधाःसां नं छह्म निह्म फोहरी पत्रकारतसें यानाः नेपाःया पत्रकार जवत हे फोहर जुयाच्वन । उकि देशया परिस्थिति इमित छु छु दयेकी, व व हे जुइ-थव्यु । ग्रा ...... छुकिया पीर कयाच्वनेगु बेकारय् ।

हरिवंश – जिमि कलाःया ला काय्यात महात्मा गान्धी अले म्ह्याय्यात इन्दिरा गान्धी थें याये मास्तिवः तर थ्व जितः छत्ति मयः । छाय्धाःसा नेपालय् काय् – म्ह्याय्पिन्त अज्याःपि थें दयेकां छुं फाइदा मदु, म्वाये नं थाकु अज्याःपिन्त । उकि जि चाहिं म्ह्याय्यात फूलनदेवी अले काय्यात गब्बर सिंहथें यायेगु बिचाः दु, अले जक इपि नेपालय् बांलाक म्वायेफइ ।

की –– छिकपिन्त कीगु देसया थौंया अवस्था गथे ताः ?

हरिवंश – नेपाःया थौंकन्हय्या अवस्था बुहेनिइ बहुनिइ सदां थ्वँ त्वनाः कलाःयात दाइह्म थ्वँगुलुया धर्मपत्नीया जीवन थें च्वं ।

मदनकृष्ण – छुछु याये मास्तिवः वव हे यानाजुइगु पंक्सतय् अखडा थें ताः ।

की— थौंकन्हय्या अन्तरराष्ट्रिय परिस्थित गथे च्वं थें ?

मदनकृष्ण – थौं संसारया परिस्थिति ग्यानापुगु खुसिसिया छगू बस्ती थें च्वं । व खुसिइ अशान्तिया लः कन्हन्न वजानां वयाच्वन अले लःदुनेदुनें साम्राज्यवाद, बिस्तारवाद प्रभुत्ववाद व आणविक शक्तिया तत धगु लबु ग्वार ग्वर थहांवयाच्वगु दु । व लबुं संसाररूपी बस्तीयात हे वारानवारा स्याच्वगु दु अले शान्तिया बाँध नं भ्यास्यां वय च्वंगु दु । व लबुं गुगुं नं इलय् संसाररूपी बस्तीयात चुइके फु, थुने (लखय्) फु ।

हरिवंश – वर्तमान अन्तरराष्ट्रिय परिस्थिति दुरुस्त नेपाःया राष्ट्रिय स्थिति थें च्वं । तःधि कन कन तःमि जुजुं बनाच्वंगु दुसा चीमि कन कन चीमि जुजुं । बल्लाःपि ह्लियं ल्ह्वँ ल्ह्वं वयाच्वंगु दुसा बंमलाःपि कन कन गसि जुजुं । अले तःधंगु व शक्तिशाली राष्ट्रत खेलाडी जुगु दुसा चिचीधंगु बमलाःपि राष्ट्रत भकुंग्वारा । सकसियां भकुंग्वारायात थः थः गु पोष्टय् दुतछुवयेगु स्वबाच्वंगु दु । भकुंग्वारां धाःसा लात जक नमं नमं फय् फुक हे ज्वयेकीन ।

की — गुंपुह्लिया लसताय् नेपाली जनतायात छिकपिनि छुं धायेगु दु ला ?

हरिवंश – थ्व देशय् थौं जक मखु सदां गुंपुह्लि । उकि गुंपुह्लिया लसयाय् छुं सन्देश बियाच्वने माःगु ला मखु, अय्सां छु सन्देश बियाच्वना ।

शान्तिप्रिय नेपाःमिपिके सहनशीलताया विकास नक जुजुं वनेमा । न्ह्याब्व हे क्वत्वःसां, झीगु अधिकार, स्वतन्त्रता, बिचाः, इच्छाय् मनूया रूप वयाच्वंपि न्ह्याथेजाःपि न्ह्यापायधिकःपि ह्लह्नतसें गःवःवां तिरिक्क तकं नमवासें सहयानाः झी म्वानाच्वने ।

गुंपुह्लिया भितुना !

जय नेपाल, विचित्र घर !

मदनकृष्ण– दु, दु, अासे न्हें ! जि सन्देश न्यंके । जि सायहे यःपि दाजु, किजा, तता, केहेंपि ! थ्व ११०५ दँया गुंपुह्लिया अति तःधंगु लसताय् सकल नेपाःमिपिन्त दुनुगलं भितुना ! थ्व भिव्यलय् जि छगू चिकचाधंगु छुं सन्देश न्यंके मास्तिव: धाःसा नेपाली परम्पराकथं गुंपुह्लिबलय् च्यान्हुतक, थःत जूगु अन्याय फुक्कं तप्यंक न्ह्यब्बयाः भतिचा प्रजातन्त्रया न्ह्यःने थ्यंकेफुसांतबि मखेर थम्हं ईख तयातइह्म मनूयात आनन्दं आतङ्ककारी पाःयानाः मृत्युदण्ड बीफुगु अवस्था नं वयाच्वंगुलि थःथःगु मे ह्लिताय् स्वथना जुयादीसा भिं जुइ ।

दकलय् लिपा सकसियां जिमिगु क्यासेट न्ह्याक्व न्यंसां मगायेमा लिस्नं क्यासेट डुप्लि-केट पिकाःविपाखें नं सु ख्ंगः लाकाच्वने म्वाःलेमा ।

जय नेपाः, जय नेपाःमि !

झी-- छिकपि धात्थें हे यमलोकय् थ्यंसा छु यानादी?

मदनकृष्ण- यमलोकय् थ्यनेवं श्री ३ जंगबहादुर नापलानाः ह्याकनं छक्वः नेपाः मवंसे मजिल धकाः बिन्ति याये ।

हरिवंश- थ्यनेवं सम्पादकजुयात नं सःताकायें । मले झी झी जानाः 'झी' पत्रिका पिकाये मज्यूला सम्पादकजु? कि छिहे ह्लापा झायाः बन्दोबस्त यानाच्वना दी?

झी-- थ्व अन्तरवार्ता ब्वनाः छह्म हे फिसिक्क तकं मन्ह्यू सा छु धकाः तायेका दी ।

हरिवंश- छाय् मन्ह्यू गु धकाः सीकेत जांच आयोग गठन याये । व आयोग ब्यूगु रिपोर्टंयात जनताया न्ह्यःने महसे दुने दुने हे सुचुकाः वांछ्वया बी ।

मदनकृष्ण- थ्व विषयय् जिमिसं छुं नं तायेकेमखु । ह्लिलेगु धयागु थःथःगु अधिकारया खँ खः । उकिं थ्व विषयय् जिमिसं ब्वेंमिपिन्त पूर्ण प्रजातन्त्र बी ।

झी— छिकपिन्त सुभाय् !

मदनकृष्ण- न्ह्यसःया रूपय् 'सुभाय्' धइगु जि गुलसं न्यनागु मदुनि । उकिं थुकिया लिसः छि थम्हं हे बियादिसँ ।

हरिवंश- छु यायेत सुभाय् ? 'सुभाय्' बियां छुं न्यानाकाये फइमखु थें । 'सुभाय्' बियाः छुं न्यायेज्यूगु जूसा आःतकया दुने जिपि नेपाःया स्मगलरत सिबय् तःमि जुइधुंकल जुइ । उकिं 'सुभाय्' या पलसा ला बरु 'ध्यबा हे' बिया यूसा ज्यूगु !

स्याःकासाया लिच्वः— १) छाय्धाःसां थ्व विष [२०] खः । २) छिगु न्ह्यःने चाल सौ बीस दं बइ । ३) २–५–१० –२०–५०–१००–५०० व १००० छाय्धाःसां थ्व अङ्क नेपालय् पिहांवयाच्वंगु नोटया अङ्क खः । ४)–५५५ छाय्धाःसां थ्व संसारय् नांजाःगु चुरोटया नां खः । ५) १ निसें १२ तक छाय्धाःसां थ्व घरिया अङ्क ६) ११ यात २ नं ।

हलू न्याना: ख्यें य् पत्रसा

– मल्ल के. सुन्दर

माक्व दां पुला: नं धाक्व मवइगु जमान य् गो:त्रक पत्रसा कायगु खँ सर्तं ह्रुवा गाइला धका: आशाकुति जुइगु थें ख:। उकिसनं 'हलू न्याना: ख्यें पत्रसा' ! छुच्, त्व, ह्निम्बय् रंगं छिना: हलू धका: कें, तरकारी म्हासुसे च्वंका: सलवा: कया च्वनापि ळी ! हलू न्याना: हलू हे मवइगु इलय् ख्येंया खँ, उकिसन पत्रसा। न्यनिपि सुनां जक थुकियात सिमसिम महाराजया पालयया खं धका: मधाइ। न्यनेबले हे इलं ल्हाये धुंकूगु, किलं नये धुंकूगु थें च्वंगु खं।

तर, खं अथे मखु छि ! न त थ्व इल ल्हा:गु खं ख:, न त किलं न:गु खं ख:। रोगी जूसां योगी जूसां 'भिक्षां देही' धका: पवं जुइमा:गु संस्कार दुग ळीग समाबय् वइ मज्यू, हेके मज्यू, झंग: लाय मज्यू तर पत्रने ज्यू। थ्व हे हिन्दू जुइमा: वा बौद्ध झीगु धर्मशास्त्रं भिक्षा पात्रयात प्रापालं मू बिया त:गु झीसं मग्यूगु खं मखु। पत्रना: हे वामन अवतारं बलिराजाया साम्राज्य ल्हातय् लाकल, पत्रना हे श्री कृष्णं कर्णया अजय् कवचयात त्वकल। उकि पत्रना पत्रसाया रूपय् खें छग: निग: ल्हातय् लाइगु खं अजू चायापूगु मखु। थुकियात सिमसिम आजुया खं धका: म्हादना: मानों सत्य युगया सहकाल हे ख:ला। थें बय् बय् याये मा:गु नं मदु। थ्व सहकाल वा अनिकालया खं मखु। म:मा अनिकाल बले न द : धका: तया ग्वाय दु। मस:सा महकालय् न नाक ब का: तया जक सी मालेफु। थ्व ला योग्यता क्षमताया खं ख: कला कौशलताया खं ख:। मखुमा थौं झीसं गुगु ईयात कलियुग धका: धया जुया थ्व इलय् सारा का सारा छह्म हे मल्यंक नये, त्वने, पुने मखना ग्यू व कर्तव्य जक जुया: कवंना कर्तव्यकामी मार्का जुइमा:गु मखुला ? सकलें फच्चाय व बल्चाय धेकेग्वारा थें ग्वारा-ग्वारा चिने मा:गु मखुला ? नत्र थ्व स्वय हे ब्वाइलर व विकास फ: थें दांग्रा दाग्रा मनूत व अमरावति थें च्वंगु महल, हवेली गनं दत ? कलियुगय् नं सत्ययुगया सुख सुविधाया सवा: कायेगु अवसर गय दत ? तथागत बुद्ध धया बिज्या थें झीगु स्वर्ग न थन हे दु, नरक नं थन हे दु धंगु खँयात थुइके मफया जक झीसं थ:त अभागी तायका: सिमसिम आजुया खँयात सत्ययुग धका: खंका च्वग ख:। सयेके जक मा: जवरजस्ती याना: मदइगु ख नं पत्रनेवं दइ। पत्रं व:पि जक द:सा थ:गु छ्यों ब फला: याना फाया: बीपिं विश्वन्तर युज्व:पिनि संस्कार धाना: च्वाना च्वगु ळीगु सम जय् पत्रनेगु व पदनेग बांगुया महिमा अपरम्पार। जुइफु युग कथं गब्लें पवनीपिं उव्व:

जुइफु, गब्लें पवने बीपि उत्वय फु। थौं अन्तरराष्ट्रिय दकुगी लॅंग्वः फया: जिल ला, तपु ल हें ब्वयाः जिल ला कीसं वैदेशिक सहयोग, अनुदानया नामं राष्ट्रिय रुप पवना बुयागु खॅयात छु धायेगु ? छु थ्व हलू न्याना: खयॅ पवसा' स्वयां कम खः ला ? हलू न्याना: पवना हइगु खें थवलं छपा खेॅग्रो बयफु। छम्हेसिया प्वा: पनेत हे मगाःगु। तर स्वया दिसँ थौं विश्व प्यकालॅय् च्वना: राष्ट्रया नामं पवना हःगु सम्पतिया करामत ! गुम्हिखे मनू दा: खाना: प्वात्या प्वात्या। खां खां ल्हे। ग्वलं ग्वः मोटर। सेफ् चिग्वया विदेशी बैंकय शरणार्थी तकं बने मालः च्वन। छु थ्व सत्ययुगय् कठोर तपस्या याना प्राप्त जूगु दैवीक वरदान स्वयां कम खः ला ? थुकियात 'हलू न्याना: खेॅय पवसा' जक धयां गाः ला ? वास्तवय् थ्व ला हलू न्याना: खयॅं पवसा' मखसें 'ख्ये थ्वकीम्ह हॅंग् हे पवसा' खः। वनं ग्वलं ग्वः लुॅं खेॅय् थ्वकीम्ह हॅंय ! सही अर्थय् 'हल न्याना: खेॅय् पवसा' कायेगु परम्पराया थ्व विकसित रुप खः। कीगु पवसा कायेगु कारोवार ऋ ज्ञं च्वन्ह्याना वंगुया चि खः थ्व। गोम्प न्याना: छम्प पवसा काये दाःगु कीं, कीत पवनेगु प्रकृतिइ गथें मदइगु न गथें ? शायद उकि हे जुइ की दुनुगलं तुना थें थौं नेपा: विश्वया दकले चीमिगु देतय् धलखय् १० गू न्याखं ५ गूगुलि व ५ गू लाखं ३ गूगुलि न्ह्याः वना च्वगु। थाकनं झीगु नेपा: दकले चीमिगु देतय् धलखय् दकले न्ह्याःने हे लाःसा गुलि जिइगु जुइ। थौं 'हलू न्याना: खयॅ़य पवसा' कया च्वनागु थासय छुं छां हे मन्यासें खेॅय् जक मखु छेॅय् बुं हे पवसा काये दइगु ख.ला ? थथे जूसा अः महलय च्वना: अमरावतिया सुख कया च्वंपि छपुचःयात सां स्वर्गय् हे वनेगु लॅंपु चाला वनी ला ? उकि हे ला खः थौं नं कीसं 'हलू न्याना: खेॅय पवसा' कायेगु खॅयात थुपायच्च मू बिया च्वना। ⋑

(लेखकया थःगुहे व्याकरण कयं)

पैरोडी :

वारि लुॅं-वह पारि खेॅय्वः

(वारि मध्यं, पारि मध्यं)

—भूषणप्रसाद श्रेष्ठ

वारि लुॅं-वह, पारि खेॅय्वः खुसिइ लः थें ब्वांय्वः रे
य: ज्यानमाया !
गलि मध्यं, छ्वलि मछि, पलि जूसां बयेला रे
य: ज्यानमाया !

न्यासः तोला लुॅंत्याः ज्वना: बैंककं वल रे छ ला
बैंककं वःगु मखु बैंक ज्वना वःगु रे
य: ज्यानमाया !

स्वयं खुॅंया चश्मा तयाः, चश्माय् दुने हिरा दयाः
जवंखवं भिद्यः छाःगु जिन खंका कया रे
य: ज्यानमाया !

छगू लाखं मगाः छन्त, छंगु लाख माल रे जित:
बी-मब्वी धन्दा मखु, खंगु फन्दा जुल रे
य: ज्यानमाया !

वारि लुॅं-वह पारि खेॅय्वः छन्थाय् ववव द्वांवः रे
य: ज्यानमाया !
कयालं मछि, प्वालं मन्हये, गनं वये छन्थाय् रे
य: ज्यानमाया !

परिचर्चा

न्हृयसः – "छगू इलय सरकारयात कुंखिनाः ख्यालः म्हितूपिं कलाकारत मखुपिं छह्म छ नं खः" धकाः ज्ववःसा छि छु धाये ?

केशव सायमि–

'मुना सः' या ग्वसालय् जूगु न्ह्यापांगु ख्यालः प्रतियोगिताय् न्ह्यापलाःगु ख्यालः "तां छि ग्वःजा" व निक्वःगु ख्यालः प्रतियोगिताय् न्ह्यापयां ल्यू लाःगु ख्यालः "खिखांमुगः" या कलाकारया रूपय् नेपाल भाषाया ख्यालः दबुलिइ ख्यालः ह्मिताःगु ई शायद जिगु निंति थ्व:त ल्वःमंकां नं ल्वःमंके मफइगु ई खः।

जितः थथे ताः:– ख्यालः समाज व सरकारया कुंखिनाः जनतायात सचेत यायेगु छगु तप्यंगु लँपु खः। थ्व लँपु लिनाः मनुखं थःगु असन्तोष व्यंगया रूपय व्यक्त याइ।

थ्व ला जुल न्ह्याह्मसिनं थूगु खँ। थ्व खँ थूह्म सरकारं आपत्तिजनक ख्यालःयात गुब्लसं थाय् मब्यू। उकि न्ह्यापांगु खँ, छगू इलय् ह्मितूगु ख्यालःयात कयाः सरकारं ज्वं वइला धयागु शंका आकास कुतुंवयाः ल्हाः वइला धयाथें जाःगु चितासू थें जक खः। यदि छुं गथें ज्वहे वःसा बिस्यु जुइमाःगु बा सुला जुइमाःगु खेंहे छु दु ?

संघरत्न शाक्य (यज्यू)–

हाकुयात हाकु धाये मज्यूसा तुयूयात नं तुयू धायेमज्यू। गधायात गधा धाये मज्यूसा सलयात नं सल धायेमज्यू। हाकुयात हाकु गधायात गाध धयां ज्वनायंकूसां जितः ज्वनायकूसां ज्वनायंकल। छितः ज्वनायंकूसां ज्वनायंकल। जितः ज्वनायकूपां ज्वनायंकल धायेमखु, छितः ज्वनायंकूसां ज्वनायकल धायेमखु। बरू छगू इलय् ख्याल जक कुंखिना, थः ला धाः कुंछिने।

आर० के० निर्मल–

थौंया सरकारं जितः ज्वनीहे मखु, जि ख्यालः ह्मिताः उगु ईया सरकारया कुंखिनागु दुसा थौंया सरकारं जितः सिरपाः जकं बी का! छाय् धाःसां जि उब्यलय्या सरकारयात कुं खिनाः मखा थौंया सरकार थौंया थासय् च्यनेफत। यदि थ्व खं ल्वःमकाः ज्वंहे वल धाःसा जि हानं अथेहे ख्यालः म्हिताबी का।

प्रकाश वज्राचार्य–

मेगु इलय् सरकारयात कुंखिनाः न्ववाइपिं भू. पू. सरकारीतय्‌त ला मज्वं धाःसा जितः छु न्हासं ज्वनी ?। धयूला धाये फुगु मखु—न्हाय् हे मदुपिं अपि! सम्पादक भाजु (सःरि, पउचिताजु), जिगु छें‌य् हारांह्म खिचा दु धकाः छकः कनाब्यु रे, प्लीज!

~

जि मुगलान वनाबलय् ... ...

—श्रीकृष्ण 'अणु'

गन थें मस्यु, जि सरासर वनाच्वनागु । छम्ह मनू ख्वाराक वयाः लें पंबल ।

— गन कायेगु छि ?
— ख्वय् वनेगु ।
— छि उखे कायेमखु ।
— छाय् ?
— थनं उखे कायेत ध्यबा पुलेमाः ।
— ध्यबा ! गथे, छुकिया ध्यबा ?
— नेपाल राष्ट्र बंङ्कया ध्यबा ।
— छाय लय् जुइत नं ध्यबा पुलेमाः ला ?
— उखे क्षायेमा.सा खुरूक्क ध्यबा लिकयादिसँ मखुसा लिहांकासँ ।
— मखु, गुबलसंनिसें ध्यबा पुलेमागु ? म्हिगः म्हीगतक सुरुसुरु जुयागु लं !
— छि मयसा म्हिग.म्हीग नं थ्व लं जुइधुंगु का ? !
— धुन नि ।
— मयसा म्हिग.म्हीगया ध्यबा नं लिकयादिसँ ।
— गय् ! सुरुसुरु जुयाच्वनागु लंय् ध्यबा पुलेमा.गु ला ?

जिगु निम्हसिया दथुइ थथे गाइंगुइं खँ नित। जितः जूगु अन्याय खँ पञ्चभलादमीतय्‌त कना ।

— भाइ, आम्थें अन्याय जुल, अन्याय जुल धकाः हालादीमते । बरू अन्याये, अन्याये धकाः हालाजुइगु बेस ।
— छाय अन्यायेगु ! सुयात अन्यायेगु ! जिं छुं द्वंका स्यकागु ला मदु ।

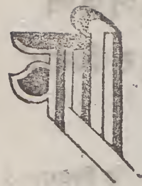
द्वंके नं म्वाः, स्यंके नं म्वाः थन, पलाः पलाः पतिं ध्यबा ह्वला जुइमाः । इमिगु खँ चित्तय् मलवयाः त्वाःनायः-थाय् वनाः पोरमकोंया मे हाला । त्वाःनायल सहानुभूति तयाः थथे धयादिल—

— छि वयात अथे लें पकाः थनातये मज्यूगु ।
— जिं थनातयागु मखु त्वाःनायःजु. वहे दनाच्वंगु ।
— मासं हुँ, ग्यानादीम्वाः । थना च्वंम्हेसित ग्वतुक प्यंकाः छिगु लंय् सरासर कासँ ।
— लंय् थचीक हे पथतुनाच्वंगु दु ।
— वहे ला धयागु, ग्यानादीम्वाः धकाः ।
— अः ठ त्वा:हु धयादियागु ला ?
— आःथें मल्वाःसे नं जो ला ! ?
— लंय् जुइत न त्वाना त्वाना जुइमाःगु गयाःगु थाय् थ्व त्वा.नायःजु ! छि थकः थासय क्षायाः खगु आखः निग नत्वाना बियाच्यू । जितः जूगु अन्याय तनी ला !
— हुँहुँ झ सँ, ग्यानादीम्वाः । जिं धयाथें थचीक च्वनाच्वंम्हेसित ग्वतुक प्यंकाः कासँ, थ्व हे फइया !
— मखु त्वाःनायःजु त्वाये म्ह्याःपिनि ला त्वाये यत्तले त्वानाः दाये यत्तले दायाः, लिपतय् छिथाय् हयाः मेलमिलाप यायेहइ । आः जि त्वाये म्ह्याः धयां ... ...
— छि ग्याये मज्यू धया, ग्याये मज्यू ।
— छि ग्याये ज्यूलाऽ ले !
— जि ला भचा भचा ग्याये माः । त्वाःनायः जुयाः अथे उखें थुखें त्वायेथाय् हालेथाय् जुयां इज्जत च्वनीला जिगु ! हुं ग्यानादीम्वाः भस्सुक हे प्यंकादीसँ ।

वयकःया खँ न्यनाः जिगु नुगलय् खँ थाल- पञ्चभलादमीं दु, त्वाःनायः नं दु. लय् स्वःसा हूलमूल, इरू थुरू जू दु. तर अन्यायया खँय् सुयातं च्यूनाः मदु । थ्व गुगु पती देश ल त थें ! जिगु देश नेपाः, जिगु देशय् ला जुजु दु । थ्व घटना ला नेगलय् खइमखु । नुगः चीमफयाः जि काचाकाचा न्यना—

— त्वाःनाय.जु ! थ्व गुगु पती थाय ला.त थें ! ? थ्व थासय् जुजु दुगु ला खः ! ?
— जुजु नं दु लानि न दु । भाजु नं दु, मयजु नं दु । थ्व थ.यया नां म्ह्यागुहे जूमां सुयात लुं च्यूताः मदु । न्यनेहे मास्तिवःसा न्यं, थ्व थायया नां मुगलान खः ।

त्वाःनाय जुया खँ न्यंन्य, मुगलानय् वयाः अन्याय जुल धकाः उखें थुखें हालागु खँ लुमफुमं जि थः खनाः थ.हे न्हिले मास्तिवल । इतिइति न्हिला । न्ह्युन्ह्युं जितः मछा से च्वन । □



या धापू— लय्तायाः घानागु घोषणा !

"नेपाल भाषाया गुगुनं साहित्यिक पत्रिका हलय् हलय् पिहांमवल; सम्पादक, प्रकाशक. व्यवस्थापकत सकलें भुस्य: जुल, नामदं जुल"— धकाः छम्हस्यां मखु यक्व यक्वस्यां धयाजूगु न्यनेदयाच्वंगु दु ।

हलय्-हलय् साहित्यिक पत्रिका पिदनेमफुगुया कारण न्ह्याः भति नं थुइके मफुपिसं -' जिमिसं हलय् पिकया-नये"—धकाः छगू—निगू पत्रिका पिकया नं स्वल, तर थ:गुहे प्रेस दुपिसं नं हलय् पत्रिका पिकया नयेमफुत; दां दुपिसं नं मफुत, ज्ञा दुपिसं नं मफुत । थुज्ञ नं समस्या बांलाक मथूनिपिं थ्वकानाय:त— "जिमिसं हलय् पत्रिका पिकयानये"—धाधां छ्वां पहलं उखें थुखें न्ह्यां थ्यनाच्वंगु खने दयाच्वन । थुथाः पिं विचरातय् बामालिकु:पाःजुयाः खनाः माया वयाः जिमिसं थौंया न्ह्याइपु—नखःया लसताय् उजाःपिं सम्पादक, प्रकाशक व व्यवस्थापकतसें पत्रिका पिदनाः जसवा पल्सा मपज्वक मले ठक्कर लिसें हण्डर नये म्वाःले-थमा वयागु विचालं नेपाल भाषाया साहित्यिक पत्रिका सुथांलाक हलय् हलय् हे पिथनेत मदयेक मगाःगु छगू-निगू मूमूखें थन न्ह्यथनाच्वना । का सोकादिसं—

१. नेपाल भाषाया साहित्यिक पत्रिकात हलय् हलय् पिमदनाच्वंगु प्रेसया कारणं मखु, न्ह्यंतं यानाः नं मखु, दामं यानाः नं मखु ज्ञानं (म्होति) यानाः नं मखु । पत्रिका पिकायेत माःगु मूज्वलं साहित्य जूगुलिं उकिया मगाःमथाः न पथामु—छ्वासु पहः मदयेकेत, मजुइकेत नेपाल भाषा साहित्यया निरन्तर उत्पादन यानाच्वनीगु छगू 'साहित्य कारखाना' नीस्वने माः ।

२. थज्याःगु 'साहित्य कारखाना' पिदनीगु साहित्यया म् कव:छिनाः सम्पादक-प्रकाशकतय् आवश्यकता व ठ्वमि—स्वमितय् चाहनाकथंया गुणस्तर मले विविधता कायम यायां उकिया बिक्री-वितरण बांलाक जुयाच्वने माः ।

थथे जुल धाःसा नेपाल भाषाया गुगुं नं साहित्यिक पत्रिका चंल्वचं कयाः सिना वनेमालीगु वा धितिधिति पनाः पनाः वनेमालीगु अवस्था आः थें गुगुं हालतय् नं जुइमखु । थ्व खँ जिकपिसं थक मखु, छिकपिसं वा सौपिसं न्हयागु थियाः न पा:फयेकाः धायेफुगु खँ खः ।

३. मेगु खँ—न्हयाथ्व हे लखपति करोडपति जुसां नेपाल भाषाया साहित्यिक पत्रिका छगू न्यानाः वा ग्राहक जुयाः वा उकियात विज्ञापन बियाः मन थ्वसायेकाः च्वनीपिं वा ग्वाहालि याइपिं हलय्-हलय् छम्ह-निम्ह जक खने दयाच्वंगु दु । नेपाल भाषाया धुरन्धर साहित्यकार जुइमा, नेपाल भाषा स्वंकीपिं प्राध्यापक वा शिक्षक जुइमा, नेपाल भाषा ब्वनाच्वंपिं विद्यार्थी जुइमा वा नेपाल भाषा प्रेमी धायेकाच्वंपिं हे जुइमा, सुनानं नं पत्रिका न्यानाः ग्राहक जुयाः वा मेगु गुगुं कथं पत्रिकायात मदिक्क ग्वाहालि यानाच्वने धयागु मतिइ तयेमफुनि । छम्ह-निम्ह नुगः छ्व:द:पिसं ल्याः धत तयाच्वने मखु ।

४. उकिं नेपाल भाषाया साहित्यिक पत्रिका सदां सुथांलाक पिकयाच्वनेगु खःसा नेपाल बैंकय् सां वाणिज्य बैंकय् सां, अरब बैंकय् सां ग्रीस बैंकय् सां पत्रिका पिकायेत माक्व ब्याज मदयेकथंया दां छें मियां

जिल ला, बु मियां जिल ला सर्वंय् मियां जिल ला वा न्ह्यागुसां मियां जिल, मियाः मुंकातये फवेके माः थ्व पत्रिकाया सम्पादक व प्रकाशकतसें। छायधाःसां इलय् इलय् पत्रिका पिदनेवं हे ग्राहक मदयाः, न्याइपि मदयाः वा थिकाः काइपि व पच याइपि मव्वः जुयाः पत्रिकाया ह्माल बेह्माल जुइयः।

५. मथे ला यथे जुइकेगु सिबय् नां जाःपि वा मजाःपि भाय् ह्माःपि वा मह्माःपि सकसितं पत्रिका पिह्मां-बयेवं छगू छगू सितिकं सितिकं छेंय् छेंय्य्यंक थ्यंका-बियाः पत्रिकाया सम्पादक- प्रकाशकतसें सकसियां ह्माइ ह्माइ धायेकेगु नं बांलाःगु ज्या जुइफु।

६. पत्रिका मियातइगु पसलय्, ग्राहक दयेकःवइगु ल्हापं पायदय् व 'छगू न्याना बियादिसँ' धकाः इनाप याना-तइगु विज्ञापनय् मिखा मर्वपि वा मिखा वंसां नुगः मवंपि अर्थात् थःथाय् पत्रिका सितिकं थ्यनाच्वंगु मखपिसं दकलय् मव्वः 'पत्रिका पिहांमवः खनि का हुला ?', 'पत्रिका इलय् इलय् पिमदका हला ?' 'पत्रिका दिनाच्वंगु तादत वे हला ?' धयागु न्ह्यसः तयेगु यानाच्वंगु दु। उकि उज्वःपि हनेबहःपिन्त नं नाजवाफ यायेत पत्रिका सितिकं इनेगु मले छम्ह निम्ह छवा मदुसां नुगः मस्याःपि भाषाविद्‌तय्‌के जक ल्हाप कायेगु यानाः फुक्कं पत्रिकाया प्रकाशक व्यवस्था-पकतसें पत्रिकाया बजेट दयेकेगु यायेमाः। थथे यात धाःसा नेपाल भाषाया छुं नं पत्रिका गुगुं ह्मालतय् नं दाइमखु, दी नं मखु। थ्व खं जिमिस म्हुतु वां खाना धायेफु, ल्हाः बस्स्वाना धायेफु।

उकि पत्रिका पिकयाच्वंपि व पिकायेत्यंपि सकसित जिमिसं थ्वय् धया थें यानाः थःथःगु पत्रिका सुथां लाकेत करजोरि बिन्ति यानाच्वना। लिसें दकलय् ह्मापां थ्व ज्या 'क्ती' परिवाःरं यायेत्यनागु खंगा घोषणा लयलयताःगां सकसियां न्ह्याःने नं ल्यूनेनं यानाच्वना। सुभाय् !

थः खनाः थःहे न्हिलवल

--सूर्यबहादुर 'पिवाः'

जितः ब्रह्मां सःताः बयाविज्यात– 'ए पिवयाः ! मनू जुनि कयाः मर्त्यलोकय् जन्म काःवनेगु मौका छन्त वःगु दु। छं पृथ्वीइ गुगु मुलुकय् जन्म काःवनेगु मन दु धाः वा। छन्त अन मनू याना छ्वये।"

गन मनू जुयाः जन्म काःवंसा ठीक जुइ धयागु सीकेत पृथ्वीपाखे चाःहिउ वना। त्वावक उगु बखतय् जि बौ हरिबहादुर व जि बौ मैला चाःहिउ वःपि नापलात। खं खिं जुल। मले जि धया– "जितः पृथ्वीइ मनू जुयाः जन्म काःवनेगु मौका बयाच्वन। गुगु मुलुकय् जन्म काःसा बेस जुइ धयागु सीकेत थुखेपाखे चाःहिउ बयागु खः।

थथे धयाबलय् जि बौ हरिबहादुर बयादिल— 'नेपाः तस्सकं हे बांलाःगु व ह्युयाइपुगु देय् खः। शिव मह्माःधया देश जूगुलि थन हिमालय दु, ववव थन जङ्गल व खुसि दु। उकि सान्हे हे न्ह्याइपु। अन हे जन्म काः झासें।

मले जि धया— 'अयसा छिकपि हे मां बौ जुयाः जितः जन्मय् याना बियादिसँ।'

मले धात्थेंगु नेपाः खन। मले जितः च्वन– नेपाः त्वये बहगु थाय् ला खः खनि। नेपाः हिन्दूतय् तपोभूमि व देवभूमि जूगुलि न्ह्यावव मखिगु ज्या याःसां द्याया छकः नां कायेव व मनू सान्हे हे भिम्ह जुवइगु खनीबलय् जि थः खनाः थः हे न्हिलेमास्ते वइगु।

का. म. अ. द. नं. २२/११०

स्वये बांलाःगु जक [redacted] मखु स्यल्लाःगु हे खः !



Not just good looking, tough.

जातं जाःया रंग–रोगन जिमिके दु

लुमंकादिसँ



रेन्बो पेन्टस्

असं–कमलाछि, ये, नेपाः ।

थाकू : समाः प्रिन्टिङ्ग प्रेस, क्षेत्रपाटी ।